

**SATRANÇ SPORCULARININ İLETİŞİM BECERİ
DÜZEYLERİNİN ULUSAL KUVVET DERECESİ VE DİĞER
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Tuba GÜR

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi Ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

AĞRI-2023

(Her hakkı saklıdır.)

T.C
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

Tuba GÜR

**SATRAHÇ SPORCULARININ İLETİŞİM BECERİ
DÜZEYLERİNİN ULUSAL KUVVET DERECESİ VE DİĞER
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

AĞRI, 2023

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜNE Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve
Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Satranç Sporcularının İletişim
Beceri Düzeylerinin Ulusal Kuvvet Derecesi ve Diğer Değişkenler Açısından
İncelenmesi ” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak
gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim
Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim
koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim
yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

24.08.2023

Tuba GÜR

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SATRAŇ SPORCULARININ İLETİŞİM BECERİ DÜZEYLERİNİN ULUSAL KUVVET DERECEİ VE DİĞER DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuba GÜR

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

İnsanlar, başka kişilerle bir arada olabilmek, onları anlayabilmek, kendilerini karşı tarafa anlatabilmek ve insanları etkileyebilmek, toplumsallaşabilmek için iletişime ihtiyaç duyar. İletişim, yaşamın her alanında olduğu gibi spor ortamlarında da büyük bir öneme sahiptir. İletişimin spor branşlarındaki performansa etkisi branşlara göre farklılık gösterebilmektedir. Her ne kadar ilk bakışta satranç branşı bu sıralamada gerideymiş gibi görünse de bu sporun doğası gereği sporcunun sahip olduğu iletişim becerisi performansını etkileyebilmektedir. Satranç, bireysel bir spor olduğundan ve sporcuların herhangi bir fiziksel temasta bulunmadığı bir oyun olduğundan, sporcuların stres atabilmeleri, mental olarak rahat hissedebilmeleri ve bir sonraki maça hazırlıklı olabilmeleri için iletişime ihtiyaç duyabilmektedirler. Bu da satranç sporu yaparken oyunda başarılı bir performans gösterebilmek için iletişimin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmada satranç sporcularının iletişim beceri düzeylerinin ulusal kuvvet derecesi ve diğer değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Türkiye’de bulunan 12 yaş ve üzeri 105 ‘i kadın 198’ i erkek olmak üzere toplam 303 satranç sporcularıyla demografik bilgilerin ve iletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin yer aldığı online anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada yöntem olarak tarama modelinden ve anlık tarama deseninden yararlanılmıştır. Satranç sporcuları tarafından elektronik ortamda doldurulan anketler incelenerek verilerin değerlendirilmesinde frekans, aritmetik ortalama, yüzdelik dağılım, standart sapma; normallik varsayım testi sonrasında veri setinin normal bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada satranç sporcularının cinsiyetleri

ile iletişim beceri düzeyi puanları arasında ve ulusal kuvvet derecesi ile iletişim beceri düzeyi puanları arasında anlamlı farklılık göstermemesine karşın, lisans ve lisansüstü düzeyinde öğrenime sahip olan satranç sporcuların lise düzeyinde öğrenime sahip olan sporculara göre iletişim beceri düzey puanları yüksek çıkmıştır. Satranç yaşı (kaç yıldır satranç oynuyor) ile iletişim beceri düzey puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda satranç oynamanın yılı arttıkça kişilerin iletişim becerileri olumlu yönde etkilediğinden tüm yaş gruplarına satranç oynamaları için ortam sağlanmalıdır. Sadece satranç oynamalarıyla kalmayıp devamlı oynamaları için teşvik edilmelidir.

2023, 72 Sayfa

Anahtar Kelimeler: İletişim, Spor, Satranç, Satranç Sporcuları, UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi)

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF THE COMMUNICATION SKILL LEVELS OF CHESS ATHLETES IN TERMS OF NATIONAL STRENGTH RATING AND OTHER VARIABLES

Tuba GÜR

Thesis Advisor: Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

People need communication in order to be together with other people, to understand them, to explain themselves to the other party, to influence people and to socialize. Communication is of great importance in sports environments, as in all areas of life. The effect of communication on performance in sports may vary depending on the branch. Although at first glance it may seem that the chess branch is behind in this ranking, due to the nature of this sport, the communication skills of the athlete can affect his performance. Since chess is an individual sport and a game in which athletes do not have any physical contact, athletes may need communication in order to relieve stress, feel mentally comfortable and be prepared for the next match. This shows how important communication is in order to have a successful performance in the game of chess. The aim of the research was to examine the communication skill levels of chess athletes in terms of national strength level and other variables. In this context, an online survey including demographic information and communication skills evaluation scale was conducted with a total of 303 chess players, 105 of whom were female and 198 of whom were male, aged 12 and over in Turkey. In this study, scanning model and instant scanning pattern were used as methods. The surveys filled out electronically by the chess athletes were examined and the data were evaluated in terms of frequency, arithmetic mean, percentage distribution, standard deviation; After the normality assumption test, it was determined that the data set had a normal distribution. In the study, although there was no significant difference between chess athletes' gender and communication skill level scores, or between their national strength degree and communication skill level scores, the communication skill level scores of chess

athletes with undergraduate and graduate education were higher than those with high school education. A statistically significant positive relationship was found between chess age (how many years he has been playing chess) and communication skill level scores. In line with these results, an environment should be provided for all age groups to play chess, as it positively affects people's communication skills as the number of years of playing chess increases. They should be encouraged not only to play chess but also to play constantly.

2023, 72 Pages

Key Words: Communication, Sports, Chess, Chess Athletes, UKD (National Strength Ranking)

ÖNSÖZ

Araştırma sürecinde bana yol gösteren yön veren her daim destekte bulunan, bilgi ve deneyimleriyle ıfık olan, sorularımı metanetli bir şekilde cevaplayan danışmanım Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR' a ve Arş. Gör. Mesut SÜLEYMANOĞULLARI' na şükranlarımı sunarım. Ayrıca Yüksek lisans eğitimin süresince akademik gelişimimde katkısı olan bütün hocalarıma çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca desteğini benden esirgemeyip her türlü zorluğuma katlanan hiçbir zaman yanımdan ayrılmayan maddi ve manevi destekte bulunan ve ne olursa olsun bana sonsuz güvenen annem Rahime GÜR' e ve babam Seyfettin GÜR' e sevgi, saygı, minnet duyarak sonsuz şükranlarımı sunarım.

Araştırma sürecinde ve sporculuk sürecinde yanımda olan tüm yaşamım boyunca başarılarımda ve başarısızlıklarımda moral, motivasyon sağlayan maddi, manevi destekleyen başta ağabeyim İhsan GÜR olmak üzere tüm ağabeylerime ve kardeşlerime teşekkür ederim. Ayrıca bu araştırmaya gönüllü bir şekilde katılan tüm satranç sporcularına teşekkür ederim.

Tuba GÜR

24.08.2023

KISALTMALAR

Akt	: Aktaran
ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
Ark.	: ve Arkadaşları
ELO	: İsmi Arpad E'dan alan uluslararası bir derecelendirme veya sıralama sistemidir. Go ve satranç gibi iki kişi arasında oynanan oyunlarda, oyunla ilgili yetenek ve bilgi düzeylerini ölçmek için kullanılır.
FIDE	: Dünya Satranç Federasyonu
GKD	: Geçici Kuvvet Derecesi
İBDÖ	: İletişim Beceri Değerlendirme Ölçeği
İSD	: İstanbul Satranç Federasyonu
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TSF	: Türkiye Satranç Federasyonu
UKD	: Ulusal Kuvvet Derecesi

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. *Katılımcıların Demografik ve Satranç Oyununa Özgü Özellikleri*

Tablo 2. *İletişim Becerileri Değerlendirme Envanteri Normallik Dağılım Testi Sonuçları*

Tablo 3. *Cinsiyete Göre Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamalarının T Testi Analiz Sonuçları*

Tablo 4. *Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamaları ile Yaşları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları*

Tablo 5. *Öğrenim Düzeyine Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamalarının ANOVA Sonuçları*

Tablo 6. *Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamaları ile Satranç Yaşları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları*

Tablo 7. *Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puanları ile UKD Puan Ortalamaları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları*

Tablo 8. *Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puanları ile Günlük Ortalama Satranç Oynama Süreleri Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları*

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar DİZİNİ	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problemin Durumu	1
1.2 Çalışmanın Önemi	3
1.3 Çalışmanın Amacı.....	3
1.4 Araştırmanın Problemi.....	3
1.4.1 Alt problemler	3
1.5 Araştırmanın Hipotezleri	4
1.6. Sınırlılıklar	5
1.7. Varsayımlar.....	5
1.8. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 İletişim	7
2.1.1 İletişimin fonksiyonları	8
2.1.2 İletişimin önemi	9
2.1.3 İletişim öğeleri	10
2.1.4 İletişim şekilleri.....	14
2.1.5 İletişim türleri.....	15
2.1.6 İletişim becerileri	18
2.2 Spor.....	21
2.2.1 Spor ve iletişim	22
2.3 Satranç	23
2.3.1 Satrancın tarihçesi	24
2.3.2 Türkiye’de satranç.....	25
2.4 FIDE (Uluslararası Satranç Federasyonu)	25
2.5 UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi).....	26
2.5.1 UKD hesaplamaları nasıl yapılıyor?	26

2.6 Elo	27
2.7 Satranç Sporcusu.....	27
2.8 Satranç ve İletişim	27
2.9 Alanyazın Derlemesi (Literatür)	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM	32
3.1 Araştırmanın Yöntemi	32
3.2 Evren ve Örneklem/Araştırma Grubu	32
Tablo 1. <i>Katılımcıların Demografik ve Satranç Oyununa Özgü Özellikleri</i>	32
3.3 Veri Toplama Teknikleri	33
3.4 Verilerin Analizi	34
Tablo 2. <i>İletişim Becerileri Değerlendirme Envanteri Normallik Dağılım Testi Sonuçları</i>	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR	35
Tablo 3.	35
<i>Cinsiyete Göre Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamalarının T Testi Analiz Sonuçları</i>	35
Tablo 4.	35
<i>Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamaları ile Yaşları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	35
Tablo 5.	36
<i>Öğrenim Düzeyine Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamalarının ANOVA Sonuçları</i>	36
Tablo 6.	36
<i>Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamaları ile Satranç Yaşları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	36
Tablo 7.	37
<i>Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puanları ile UKD Puan Ortalamaları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	37
Tablo 8.	37
<i>Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puanları ile Günlük Ortalama Satranç Oynama Süreleri Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	37

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA ve SONUÇ	38
-----------------------------------	-----------

KAYNAKÇA	45
EKLER.....	52

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Çalışmaya konu olan problem durumu, çalışmanın önemi, çalışmanın amacı, çalışmanın kapsamını oluşturan sınırlılıklar bu bölümde yer almaktadır.

1.1 Problemin Durumu

Spor, günümüzde bakıldığında din, dil, ırk, cinsiyet, yaş, meslek vb. herhangi biyolojik, sosyal, kültürel ayrım yapmadan, bütün insanları ilgilendiren 'evrensel bir olgu' ya dönüşmüştür (Arıkan & Göktaş, 2004). Spor denildiğinde akla ilk sporcular gelmektedir. Tüm insanlar içinde sporcular günlük spor yapma durumları ve sosyal statüleri sebebiyle çok özel bir popülasyondur. Yoğun antrenman programları ve uzun kamp dönemleri gibi çalışmalar, sporcuların sosyokültürel yaşamlarını, arkadaş ve aileleriyle ilişkilerini, takım dışı ilişkilerini, okul ya da iş yaşamlarını olumsuz etkileyebilir. Sporcular, hiç tanımadıkları binlerce insan karşısında yarışmak zorunda kalan, tanımadıkları kişiler tarafından acımasızca ödüllendirilip yargılanan, sürekli olarak medyaya açıklama yapmak ve rapor vermek zorunda kalan bir popülasyondur. Tüm bu durum göz önüne alındığında sporcuların iletişim becerilerinin yüksek olması kendilerini daha iyi ifade etme fırsatı sağlamakta, bu da sporcuların etkili ve yüksek iletişim becerilerine olan ihtiyacı göstermektedir (Şahin, 2012). Toplumun önemli görevlerinden biri zihnen ve bedenen güçlü bir nesil yetiştirmektir. Büyük stres, zorluk ve yoğun baskı altında yapılan spor faaliyetleri, insanın kişiliğini şekillendirir ve onu daha hırslı, dirençli ve mücadeleci yapmaktadır (Rahımlı, 2022). Her toplum, geleceği düşünen genç neslin zihinsel ve fiziksel gelişimini önemli görmektedir. Bireyin sporla iç içe olması hayatın her aşamasına olumlu etki yapabilmektedir (Ulukan ve ark., 2021). Doğası gereği, sporcu her zaman hareket halindedir ve bu nedenle iletişim halindedir. Psikolojik ve sosyal davranışları etkileyen oyunları içeren spor, ilişkileri ilerleten ve geliştiren niteliklerin kazanılmasında katkıda bulunmaktadır (Rahımlı, 2022). İletişim tüm ilişkilerin temeli gibidir. İyi iletişim, sporcularda olumlu eleştiri ve sürekli iletişim yaratır. Sporcuya performansını bildirir, diğer sporcularla etkileşim, motivasyon ve arabuluculuk gibi çeşitli sonuçların geliştirilmesi iletişim

becerileri yardımıyla gerçekleşir (Ulukan, 2012). İletişim, spor dalları arasında farklı bir yere sahip olan satranç branşında da çok önemli bir yere sahiptir. Satranç, herhangi bir fiziksel temas gerektirmeyen ve oyun esnasında diğer sporcularla iletişim halinde olmayan sessiz bir şekilde saatlerce masa başında rakibi yenebilmek için yoğun bir beyin gücüne ihtiyaç duyulan spordur. Satranç sporcuları stres atabilmeleri, mental olarak rahat hissedebilmeleri ve bir sonraki maça hazırlıklı olabilmeleri için iletişime ihtiyaç duyabilmektedirler. Bu da satranç sporu yaparken oyunda başarılı bir performans gösterebilmek için iletişimin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Satranç sporu neredeyse dünyanın birçok ülkelerinde oynanmakta olan kadim bir oyundur. (Tamer, 2020). Satranç oyunu, Dünya Satranç Federasyonu'nun belirlediği satranç kurallarına göre; 64 kareden oluşan "satranç tahtası" olarak adlandırılan bir oyun tahtası üzerinde iki rakibin sırayla taşlarını hareket ettirmesiyle oynanmaktadır. Satranç oyunundaki amaç iki oyuncunun da birbirinin şahına saldırarak kurallara uygun bir hamlesi kalmayacak şekilde şaha kaçacak yer bırakmayıp mat etmektir. Bunu başaran oyuncu, rakibin şahını 'mat etmiş' ve oyunu kazanmış demektir. Eğer iki tarafta birbirini mat yapamadıysa oyun beraberlikle sonuçlanmaktadır (FIDE, 2023). Hem dünyada hem de ülkemizde satranç oyun gücünü belirleyen bir puanlama sistemi vardır. Satranç oyuncularının turnuvalardaki performanslarını ölçmek için dünya çapında FIDE (Dünya Satranç Federasyonu) onaylı derecelendirme sistemi "Elo" olarak adlandırılrsa da Türkiye hem bu sistemi hem de muadili "UKD" (Ulusal Güç Derecesi) kullanmaktadır. Ulusal Kuvvet Derecesi anlamına gelen UKD, oyuncuların UKD hesaplamalarına dahil olan turnuvalardaki performanslarına veya bir satranç akademisini başarıyla tamamlamalarına göre kazandıkları dört basamaklı bir puanlama sistemidir (Güneş, 2014). Sporcuların ulusal kuvvet derecesi ne kadar yüksek ise satranç oynama gücü de o kadar yüksektir. Satranç sporcuları oyun gücünü artırabilmek için hemen her gün satranç çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Yüksek oyun gücüne sahip sporcuların satrançla vakit geçirme süresi arttıkça sosyal hayata ayırdıkları zaman ve diğer insanlarla olan iletişim azalmaktadır. Maç esnasında da herhangi bir temasa ve kimseyle iletişime geçmeye ihtiyaç duyulmamaktadır. Bundan ötürü satranç sporcularına bakıldığında Ukd si yüksek kadın ve erkek sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile Ukd si olmayan veya

düşük olan kadın ve erkek sporcuların iletişim beceri düzeyleri bazı değişkenlere göre bakılıp karşılaştırma yapılmıştır. Bazı kavramların genel tanımlamaları ve detaylı açıklamaları ikinci bölümde yer verilmiştir.

1.2 Çalışmanın Önemi

Satranç sporuyla ilgilenen bireylerde iletişim becerisinin sosyalleşme açısından kişiler arası farklılıkların olabileceği ayrı bir öneme sahiptir. Satranç, bireysel bir spor olduğundan ve sporcuların herhangi bir fiziksel temasta bulunmadığı bir oyun olduğundan, sporcuların stres atabilmeleri, mental olarak rahat hissedebilmeleri ve bir sonraki maça hazırlıklı olabilmeleri için iletişime ihtiyaç duyabilmektedirler. Bu da satranç sporu yaparken oyunda başarılı bir performans gösterebilmek için iletişimin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Beyin sporu olan satranç, bu oyunu oynayan sporcuların iletişim becerileri ile Ukd (Ulusal Kuvvet Derecesi) puanları ve diğer değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığı araştırmamızın konusu olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda araştırmanın önemi kadın ve erkek satranç sporcularının iletişim beceri düzeyleri ile Ukd puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi, spor bilimine bilgi ve kaynak anlamında katkı sağlayacağı için değerli görülmektedir.

1.3 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı satranç sporcularının iletişim beceri düzeylerinin ulusal kuvvet derecesi ve diğer değişkenler açısından incelenmesidir.

1.4 Araştırmanın Problemi

Satranç sporcularının iletişim beceri düzeylerinin ulusal kuvvet derecesi ve diğer değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık /ilişki var mıdır?

1.4.1 Alt problemler

Sporcuların yaş değişkeni açısından iletişim beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık/ilişki var mıdır?

Sporcuların cinsiyet değişkeni açısından iletişim beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık/ilişki var mıdır?

Sporcuların öğrenim durumu değişkeni açısından iletişim beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık/ilişki var mıdır?

Sporcuların UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) değişkeni açısından iletişim beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık/ilişki var mıdır?

Sporcuların satranç yaşı değişkeni açısından iletişim beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık/ilişki var mıdır?

Sporcuların günlük ortalama satranç oynama süresi değişkeni açısından iletişim beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık/ilişki var mıdır?

1.5 Araştırmanın Hipotezleri

H₀: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma yoktur.

H₀: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma yoktur.

H₀: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma yoktur.

H₀: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma yoktur.

H₀: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile satranç yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma yoktur.

H₀: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile günde ortalama satranç oynama süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma yoktur.

H₁: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma vardır.

H₁: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma vardır.

H₁: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma vardır.

H₁: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma vardır.

H₁: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile satranç yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma vardır.

H₁: Sporcuların iletişim beceri düzeyleri ile günlük ortalama satranç oynama süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki/farklılaşma vardır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırmanın uygulanacağı evren ve örnekleme ilişkin sınırlılık: Bu araştırma, 2023 yılında Türkiye’de bulunan 12 yaş ve üzeri satranç oyuncularını ile sınırlı olacaktır.

Araştırmanın konusuna yönelik sınırlılık: Bu araştırma iletişim beceri değerlendirme ölçeği ile sınırlı olacaktır.

Veri toplama aracına yönelik sınırlılık: Araştırmada veri toplama araçları anket tekniği ile sınırlı olacaktır.

1.7. Varsayımlar

Bu araştırma sürecinde, araştırmaya gönüllü olarak katılan kişilerin anketi samimi ve içten cevapladıkları varsayılmaktadır.

Araştırmada kullanılan İletişim Beceri Değerlendirme Ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik yeterliliklerini kapsadığı ve görüşleri ortaya çıkaracak nitelikte olduğu varsayılmaktadır

1.8. Tanımlar

İletişim: İletişim, insanların kendi eylemlerini etkilemek veya belirli sonuçlara ulaşmak için duygu, düşünce, inanç, tutum ve eylemlerini sözlü, yazılı veya sözsüz olarak iletme sürecidir (Günenç, 2014).

Beceri: Beceri sözcüğü, bazı etkinliklerdeki yeterlilik ve uzmanlık anlamlarına gelir.

Spor: Spor rahatlamak, mutlu olmak ve eğlenmek için yapılan tüm etkinlikler için kullanılmış daha sonra tüm dillerde yarışmak, kazanmak ve başarmak için etkinlikler olarak tanımlanmıştır (rov, 2022).

Sporcular: Günlük rutinleri ve sosyal statüleri nedeniyle özel bir demografiyi temsil edenlerdir.

Satranç: Satranç oyunu, satranç tahtası üzerinde iki kişi tarafından oynanan bir oyundur.

Ukd (Ulusal Kuvvet Derecesi): UKD derecelendirme sistemi. UKD, Ulusal Kuvvet Derecesi olarak tanımlanan puanlama sisteminin adıdır. Bu sistem ulusal düzeyde (Türkiye) kullanılmaktadır. Satrançtaki oyun gücünü belirleyen puandır.

Elo : İsmi Arpad Elo'dan alan uluslararası bir derecelendirme veya sıralama sistemidir. Go ve satranç gibi iki kişi arasında oynanan oyunlarda, oyunla ilgili yetenek ve bilgi düzeylerini ölçmek için kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 İletişim

İnsanlar sosyal varlıklardır ancak hayatta kalabilmek için çevre ile sürekli iletişim halinde olmaları gerekmektedir. İletişim, insanı biyolojik bir varlıktan sosyal bir varlığa dönüştüren en önemli faktörlerden biridir. İnsanoğlu her zaman anlamak ve anlaşılmak istemektedir. Ne yazık ki bazen anlaşılmak bir ömür sürebilmektedir. İnsanlar, neler olduğunu anlamak ve başkalarının bilmesini sağlamak için sürekli olarak mesajlar gönderip almaktadırlar. Her hareket, her dil, her sessizlik, her duruş, her ifade, her oturuş kendini ifade etme çabasının sonucudur. Sessizliği seçen herkes, beden diliyle bir şeyler aktarmaya çalışıyor ya da kendi iç iletişiminde kendi dünyasına dönmeyi tercih etmektedirler. Bu yüzleşmede olaylar ve durumlar üzerine derinlemesine düşünürler, mevcut duygu ve düşünceleri değerlendirirler, eylemlerini ve hayatlarını seçimlerine göre ayarlamaktadırlar (Rovshanov, 2020).

İletişim, başlangıçta İngilizce ve Fransızca'daki "communication" kelimesine dayanan iletişim olarak tanımlandı. Daha sonra yazışmaları da içeren daha geniş bir mesaj alışverişini içeren iletişimden "communication" olarak anılmaya başladı. İletişim Latince'de "communis" terimine sahiptir. Birçok kişi veya şeyin ortaklaşa gerçekleşen bir ilişkisi anlamında kullanılır. Bu açıdan bakıldığında iletişim, doğası gereği sadece mesajların iletilmesinden ziyade sosyal etkileşimi de içerir (Vural ve ark., 2012).

İletişim kavramının çeşitli tanımları vardır. Bu tanımlamaların genel olarak “bilgi gönderme ve alma” mantığına dayanması, araştırmacıları iletişimi farklı şekillerde tanımlamaya yöneltmiştir. Bu bilgilerden hareketle iletişimin insan ve çevre ile etkileşim süreci olduğunu söyleyebiliriz. İki veya daha fazla insan etkileşime girer ve birbirlerinin düşüncelerini, inançlarını ve tutumlarını etkiler. Kelimeler, jestler, işaretler ve semboller, ifadeler vb. aracılığıyla bilgi alışverişinde bulunabilirler (Bulut, 2022).

İletişim, insanlık tarihi boyunca her zaman önemli olmuştur ve bu nedenle düşünürlerin ve bilim adamlarının her zaman büyük bir endişesi ve alanı olmuştur. Son iki asırdır iletişim teknolojisindeki gelişmelerin sağladığı imkanlar nedeniyle iletişim etkisini sadece toplumsal düzeyde değil, bireysel düzeyde de hayatın her alanında göstermektedir. (Güngör & Aydın, 2011).

İletişim, insanların kendi eylemlerini etkilemek veya belirli sonuçlara ulaşmak için duygu, düşünce, inanç, tutum ve eylemlerini sözlü, yazılı veya sözsüz olarak iletme sürecidir (Güneç, 2014). İletişim, doğumdan ölüme kadar insan yaşamının her aşamasında ve anında var olan karmaşık, çok boyutlu bir süreçtir. İnsan sadece biyolojik bir varlık değil aynı zamanda sosyal ve kültürel bir varlıktır. Edindiği deneyimleri nesilden nesile aktarabilmesi için sağlıklı bir iletişim sürecine sahip olması gerekir (Çalapkulu, 2018).

İletişim, hem göndericinin hem de alıcının gönderdikleri bilgileri anlayabileceği bir ortamda bir göndericiden bir alıcıya bilgi gönderme işlemidir (Erden, 2020). İletişim ile ilgili açıklama ve fikirlerle tutarlı olarak, iletişimin insan yaşamının bir gereği, insanların kendilerini ve başkalarını ifade etmeleri için en etkili ve önemli araçlardan biri olduğu ve yaşanan sorunlarla başa çıkmanın en etkili yollarından biri olduğu söylenebilir. Bu kişisel gelişimdeki en önemli rollerden biridir ve önemlidir. Çünkü iletişim dediğimiz bağlam, bireylere duygu ve düşüncelerini, bilgi ve öğrendiklerini kaydetme ve gelecek nesillere aktarma fırsatı vermektedir (Keskin, 2020).

2.1.1 İletişimin fonksiyonları

- İletişimi başlatan kişi, mesajın iletildiği kişinin tutumlarını bilinçli olarak hareket ettirdiğini veya değiştirdiğini düşünüyorsa, iletişimde etkileşimi amaçlamaktadır.
- Bilgi alışverişi, iletişimin en önemli işlevi olarak kabul edilir. Bilgi, insanın çevre ile uyumlu ilişkiler kurabilmesi veya sosyalleşebilmesi için gereklidir.
- İletişimin bir diğer özel işlevi de tevhid ve koordinasyondur. İletişim sayesinde, sosyal bir kalıp içinde bulunan ve kültürel olarak birbirine bağlı olan bireylerin uygun ilişki ve bağlamı sürdürmeleri mümkündür.

- İnsanların birbirlerine sempati duyabilecekleri anlam iletişim yoluyla aktarılır.
- Geribildirim, iletişimin en önemli unsurlarından biridir. İletişimin geri bildirim verme ve mesaj iletme görevi vardır. İletişim sürecinin sorunsuz bir şekilde devam etmesi için karşı taraftan gelen yorumların bildirilmesi gerekmektedir.
- İletişim, bir mesajı iletme görevini üstlendiğinden, bu görev onu bir öğrenme aracı olarak kullanır (Demir, 2003).

2.1.2 İletişimin önemi

Günün büyük bir bölümünde birçok canlı birbiriyle etkileşim halindedir. İletişimsiz yaşam düşüncesi imkansızdır. Tüm insan yaşamı iletişim üzerine kuruludur. İnsan doğduğu andan itibaren bir sosyal ağa girer ve bu durum hayatının sonuna kadar devam eder. Kişinin kendisini iletişim sisteminden ayırması mümkün değildir (Çalışkan ve Ark., 2012). Kişi duygu ve düşüncelerini iletişim yoluyla diğer insanlara ifade eder. Kendini ifade ettiğinde rahatlayabilir, duygu ve düşüncelerini iyileştirebilir. Bireyin iletişim kurması, hayatındaki sıkıcılığı azalttığı ve hayatını daha renkli kıldığı için önemlidir. Genel olarak iletişim, bireyin yaşamının kaynağı olması ve o kaynağın bireyin yaşamını yönetmesi nedeniyle önemli bir unsurdur ve toplumlar arasında kültürel alışverişi sağlayan, sürekli değişen, gelişen bir unsurdur.

İletişimin, bireyin bilgi edinebilmesine, bireyin kendini geliştirebilmesine, kendisine, ailesine ve içinde yaşadığı topluma iyi bir birey olarak yetişebilmesinde önemli bir yeri vardır. Birey, kendi düşünce ve duygularını başka bireylere anlatması iletişim aracılığıyla gerçekleşmektedir. Birey, kendini ifade ettikçe rahatlayabilir, kendisinde var olan duygu ve düşüncelerini geliştirebilir. Bireyin, iletişim kurması hayatındaki sıkıcılığın azaltılmasına, hayatının daha renkli olmasına yol açabilmesi yönünden önemlidir. Genel olarak iletişim, bireyin hayatının kaynağı olması ve bu kaynağın bireyin hayatına yön vermesi itibarıyla önemli olan ve sürekli olarak değişen, gelişen, toplumlar arasında kültür alışverişini sağlayan bir ögedir. İletişim sürecinde önemli olan bir faktörün ise etkin dinleme becerisi olduğu düşünülmektedir. İletişim sürecinde bireyin, karşısındaki birey ya da bireyleri etkin bir şekilde dinlemesi iletişim sürecinin devamlılığına etki edebilir (Altınok, 2022).

İnsanlar, çevreden haberdar olabilmek ve bilgi edinmek için iletişime gerek duyarlar. Bundan dolayı iletişim öğrenmeyi doğurmaktadır. İletişim, insanların

biyolojik ihtiyaçlarını karşılamada öncelikli bir yoldur. Bunun yanında psikolojik süreçlerde de iletişim çok büyük önem taşır. Sağlıklı ve huzurlu bir hayat sürmek için iletişim başlıca gerekliliklerdendir.

2.1.3 İletişim öğeleri

İletişimin öğeleri, mesajı üreten, mesajı alan kişi, mesaj içeriği, sunum şekli, sunulan ortam, mesaja verilen geri bildirim ve mesajın anlaşılmasını sağlayan çevre unsurları içermektedir (Terzi, 2022).

Sağlıklı bir iletişim olabilmesi için 5 temel öğeye ihtiyaç vardır. Bu öğeler: Kaynak, alıcı, ileti, kanal ve dönüttür.

Şekil 1: İletişim Süreci ve Temel Öğeleri. <https://muham.org/proje-i-dersi-gorsel-medyanin-iletisime-etkileri.html?page=2> 24.07.2023.

Kaynak

İletişimin en temel ögesi kaynaktır çünkü iletişim sürecini başlatandır. Kaynak şahıs, kurum, kuruluş veya topluluk olabilir. İletişimi başlatan kaynak, olduğu gibi iletişim sürecine yön verdiği için bu süreçte büyük önem taşır (Ergün, 2019).

Kaynak, bir kanal yoluyla mesajı oluşturup hedef kitleye ulaştıran birim olarak tanımlanabilir. Kaynak, algılama, seçme, düşünme ve yorumlama süreçlerinde ürettiği anlamlı iletileri semboller aracılığıyla ileten kişi veya kişilerdir. (Oskay, 2001).

İletişim kurulması için göndericiye ihtiyaç vardır. Kaynak iletişim sürecini başlatan ve mesajı kodlayarak gönderendir. Göndericinin zihnindeki düşüncelerle

iletişim ortaya çıkar. Kaynağın sahip olduğu bilgi ve tecrübelere göre, öncelikle mesaj olarak iletilecek bir düşünce oluşturulur; yani kodlar oluşturulur. Bir düşünceyi kodlar ve ileti şeklinde kanalı kullanarak alıcıya gönderir (Tutar ve Ark., 2003).

Kaynağın zellikleri

Etkili bir iletişimden bahsedebilmek için kaynağın öncelikle güvenilir olması gerekmektedir. Kaynak güvenilir olduğunda, alıcı dikkatle dinleyecek böylelikle iletiye (mesaja) olan ilgi artacak, benimsenmesi kolaylaşacaktır.

Düzgün bir giyim kaynağın kendisine karşı ve alıcıya karşı güveni artırır.

Kaynak, kimi zaman tek bir kişi olabilir; kimi zaman bir gazete, bir ajans, radyo veya televizyondur. Tek biri olduğunda kişi; gazete veya radyo olduğundaysa kurumsal bir yapı söz konusudur (Oskay, 2001).

Alıcı (Hedef)

Alıcı, gönderilen bir mesajı alan kişidir. İletişim sürecinde, kaynağın gönderilmiş olduğu mesajın hedefi olan kişi, öbek ya da kesime alıcı denir (Tutar ve ark., 2003).

Alıcı, kendisine bir mesajın (mesajın) iletilmesi gereken kişi veya gruptur. İletişim sürecinde verilerin kodlanması ve analizi, gönderici ve alıcı arasındaki bilgi, düşünce, deneyim, tutum, inanç, ihtiyaç, istek, ilgi, rol, dilsel yetenek, algı gibi faktörlere bağlıdır (Oskay, 2001).

Kaynağı ne olursa olsun, kendi anlamını yaratan kişi ya da gruptur. Alıcılar, hedef kitle veya kitle olarak mesaja onay veya ret şeklinde yanıt verirler. İnanlarındaki ve tutumlarındaki değişiklikler, bir dereceye kadar kaynağı duydukları saygı ve güven ile orantılıdır. Etkili iletişim için alıcının aktif bir dinleyici olması gerekir (Usluata, 1994).

Mesaj (İleti)

İletişim sürecinin ana unsurlarından biri mesajdır veya bir diğer adıyla iletidir. İletişim türü ne olursa olsun, mesajların belirli özelliklere sahip olması gerekir. Bu özellikler, iletilen mesajın açık ve kolay anlaşılır olmasıdır. Bir kaynak tarafından bir fikir, duygu ya da bilginin kodlanmış hali olarak tanımlanan mesaj, kaynak tarafından ortaya konulan bir şeyi iletmeyi amaçlayan sözel, görsel ya da görsel-işitsel sembollerden oluşan somut bir biçimdir (Gürgen, 1997).

Bir düşünce, duyum ya da bilgi kaynağı tarafından kodlanan biçim olarak tanımlanan mesaj, duygu ya da düşüncenin arzuladığı duyguları ileten bir kaynak tarafından üretilen sözel, görsel ve işitsel sembollerden oluşan somut bir itibardır. Mesaj, bir göndericiden bir alıcıya gönderilen veri mesajıdır (Tutar ve ark., 2003).

Semboller alan alıcılar, bu sembollere kendi kişiliklerine, kültürel yapılarına, bilgi, deneyim ve ön yargılarına göre anlam vermektedirler. Ayrıca ne söylediğinize ve nasıl söylediğinize bağlı olarak farklı anlamları vardır. Bu bağlamda tanım, kaynak göndericinin söylemek istediği ve hedef alıcının söylediğini düşündüğü mesajdır (Usluata, 1994).

Mesajın özellikleri

- Mesajlar anlaşılır olmalıdır.
- Mesajınız net olmalıdır.
- Mesajlar zamanında teslim edilmelidir.
- Mesajlar uygun kanalları takip etmelidir.
- Mesajlar, gönderici ile alıcı arasında bırakılmamalıdır (Tutar ve ark., 2003).

- Mesaj, hedef kitlenin dikkatini çekecek şekilde tasarlanmalı ve sunulmalıdır.
- Etiketler, alıcının kaynağıyla paylaştığı yaşam deneyimini anlamı çarpıtmayacak şekilde tanımlamalıdır.
- Alıcı ihtiyaçlarını uyandırmalı ve bu ihtiyaçları karşılamak ve çözmek için öneriler ve rehberlik sunmalıdır.
- Mesajlarda önerilen rotalar, bireyin içinde bulunduğu grubun kurallarına uygun olmalıdır (Oskay, 2001).

Kanal

Bir mesajın sinyale dönüştürülmesini sağlayan kaynak varlık ile hedef varlık arasındaki yola kanal denir. İletişimin etkili ve başarılı olabilmesi için kanalların iletişim amaçlarına, hedef kitle özelliklerine, zamanlamasına ve yerine göre seçilmesi gerekir. Kanallar 3 şekilde olabilir (Ergün, 2019).

Fiziksel: Ses, hava, bedenimiz vb.,

Teknik: Telefon, telgraf, bilgisayar vb.,

Toplumsal: Okul, televizyon, gazeteler vb.,

Dönüt (Geri Bildirim)

İletişimin son unsuru geri bildirimdir. Buna alıcının gönderenin mesajına verdiği yanıt denir. Hedefin mesajı nasıl yorumladığını gösterir. Geri bildirimde bir mesaj alındığında, kodu çözülür ve mesaj için bir yanıt oluşturulur. Hedef onu yeniden kodlar ve uygun kanal üzerinden kaynağa geri gönderir. Gönderilen mesaj yeniden kodlanır ve onaylanırsa, bu sefer asıl göndereni hedefleyecektir. Bu döngüsel sürece kısaca 'geri bildirim' denir (Tutar ve ark., 2003).

Genel olarak, bu kavram, bir iletişimcinin, mesajın gönderildiği alıcının mesajı alıp almadığı ve alıcının buna nasıl yanıt verdiği hakkında bilgi sağladığı süreci ifade etmektedir. (McWale & Windall, 2015).

Etkin bir iletişim, pozitif geribildirim sayesinde kurulabilir. Pozitif geri bildirim, iletişim sürecinde şu anlama gelir;

1. Mesaj alınmıştır.
2. Mesaj algılanmıştır.
3. Mesaj doğru bir biçimde yorumlanmıştır.
4. Alıcı, gelecek adım (geri bildirim) için hazırdır (Tutar ve ark., 2003).

2.1.4 İletişim şekilleri

Kişi i iletişim

İletişimi başlatan gönderici ve iletişimi tamamlayan alıcı olarak tanımlanan kişi, yine bireyin kendisidir, çünkü mesajı oluşturan, kodlayan, analiz eden ve geri bildirim sağlayan bireydir. Bir kişi başkalarıyla iletişim kurma ihtiyaını gideremediğinde, bu ihtiyaını kendisi ile iletişim kurarak giderir. Kişinin duygularını, kararlarını, hayallerini, hedeflerini sorgulamak, yeteneklerini keşfetmek amacıyla yaptığı içsel iletişimdir. Bireylerin birbirleriyle iletişim kurarak tanıdığı özellikler ile ilişkinin özelliklerini düşünün. Kişi kendi içinde çeşitli çatışmalar, sorunlar, aşırı güven ya da talihsiz durumlar yaşıyorsa bu durumu iletişim kurduğu kişilere de yansıtacaktır. Aslında bu durumun temelinde kendi iç iletişiminde sorunlar yaşaması yatmaktadır (Oğan, 2017).

Kişiler arası iletişim

Kişiler arası iletişim; İki veya daha fazla kişi arasında beden dili, mimikler, jestler, sözlü veya sözsüz ifadeler kullanılarak kurulan iletişim şeklidir (Erel ve Yalçın, 2014). İletişim, içinde yaşadığımız toplum, grup veya aile ile sağlıklı ve kalıcı ilişkilerin temelidir. Bu ortamlar karşılıklı iletişimi gerektirdiği için kişilerarası

iletişim adı verilen bir durum ortaya çıkar. İki katılımcı arasındaki doğrudan iletişime “kişilerarası iletişim” denir. Bu tür bir iletişim, rolleri ve ilişkileri değişen iki kişi hakkında konuşmanıza olanak tanır. İki veya daha fazla kişinin bir arada olduğu durumlarda, insanlar özellikle yakın ilişkiler olmak üzere sosyal ilişkiler kurmakta, geliştirmekte ve sürdürmekte zorlanırlar. Toobs ve Moss'a göre iletişimin kişiler arası iletişim olarak kabul edilebilmesi için üç unsurun gerekli olduğu vurgulanmıştır (alışır, 2015).

- Kişiler arası iletişimde, katılımcılar arasında karşılıklı mesaj alışverişi olmalı,

- Katılımcılar uzaktan ve yüz yüze iletişim kurmalıdır.

- Katılımcılar arasındaki iletişim sözlü veya sözsüz olmalıdır. Diğer iletişim türleri kişilerarası iletişim olarak tanımlanmaz.

2.1.5 İletişim türleri

İletişim dört ana kategoriye ayrılır: sözlü, sözsüz, yazılı, görsel. Her iletişim türü farklı alanlarda farklı amaçlar için kullanılmaktadır.

Sözlü iletişim

Sözlü iletişim, toplumsal yaşamda tüm insanların ortak dillerinde kullandıkları ortak bir iletişim aracıdır. Yüz yüze görüşmeler, telefon görüşmeleri, seminerler, açıklayıcı çalışmalar bu tür iletişime örnek olabilir. Dil birçok farklı sembol ve işareten oluşur, böylece insanlar duygu, düşünce ve olayları farklı anlamlarda yorumlamazlar; Anlam ve mesajları ortak bir amaç doğrultusunda hızlı ve etkili bir şekilde alıcıya iletmeyi amaçlamaktadır. Kuruluşlar genellikle, bazıları konferanslar, seminerler, haber bültenleri, telefon görüşmeleri, röportajlar ve toplantılar olmak üzere çeşitli sözlü iletişim türleri kullanılmaktadır (Oğan, 2017).

Sözlü iletişim önemlidir çünkü hızlıdır ve anında geri bildirim sağlar. Mesaj göndermenin en etkili yolu sözlü ve yüz yüzedir. Bu tür iletişim jest ve mimiklerle de pekiştirilebilir. Sözlü iletişim, yanlış anlamaların anında iletilmesi veya yanlışlıkların derhal düzeltilmesi avantajına sahiptir (Bayraktar, 2015).

Sözsüz iletişim

İletişim için dil gerekmez. Bazen beden dili, iletişimin temel özelliklerinden biri olarak görülebilir. İnsanlar iletişim kurarken sadece düşüncelerini anlamlandırmak için sözcükleri kullanmazlar, bu yapıya ek olarak en önemli duygularını, fikirlerini, anılarını, mutluluklarını veya mutsuzluklarını daha net ifade etmek için sözsüz iletişim unsurlarını da kullanırlar. Böyle bir bağlamda iletişim kurdukları kişilerin duygu, düşünce ve tepkilerini anlayarak, sözleriyle onlara geri bildirimde bulunarak yol gösterirler (Eskiyörük, 2015).

Sözsüz iletişim, mesajlar, jestler, yüz ifadeleri, oturma, duruş bu şekilde aktarılır. Bazı durumlarda beden dili mesajları sözlü veya mesaj yazmaktan çok daha etkilidir. Sözsüz iletişim, insanların tüm vücutlarıyla diğer insanlarla iletişim kurmak beden dili, jestler, yüz ifadeleri, oturma ve duruş gibi çeşitli tutumlarla ifade edilir. Kişilerarası iletişimde bireyin durumunun değerlendirilmesini sağlayan araçlar, sözsüz bir mesaj olduğu söylenir. Sözsüz mesajlarla yapılan anlatım biçimine sözsüz iletişim de denir (Bayraktar, 2015).

Pek çok sözlü olmayan iletişim türü vardır; Yüz hareketleri, göz hareketleri, el ve kol hareketleri, mimikler vb. Son zamanlarda beden hareketleri beden dili ya da vücut dili olarak adlandırılmaktadır. En önemli iletişim etkisinin sadece beden dili ile sınırlı kalmaması şarttır. Bir fikre katılırken veya katılmazken iletişim kurduğumuz kişinin jestleri, tepkileri ve baş hareketleri bazen kelimelerden daha fazla bilgi sağlar. Bu unsurların yanı sıra kişinin çevresi, giyimi, beden dili ve konuşması da bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Duygular özellikle sözlü olmayan iletişimle çok iyi ifade edilebilir. İnsanlar iletişim kuracakları kelimeleri

seçerken duygularını gizleyebilirler. Ancak sözsüz iletişimde anlık duygu, yüz ifadesine verilen yanıtın düzeyini ortaya çıkarabilir. Sözsüz iletişim, kişiler arası ilişkilerin samimiyetinin anlaşılmasına yardımcı olur ve sözlü iletişimin yorumlanmasına katkıda bulunarak iletişimin etkinliğini artırır (Güngör & Aydın, 2011).

Yazılı iletişim

Bir mesajın yazılı dil kullanılarak alıcıya iletilmesi sürecine yazılı iletişim denir. Alıcıya gönderilen mesajın sürekli ve değiştirilmeden iletilmesini sağlamak için bir tür yazılı iletişim kullanılabilir (Akman, 2011). İletişim türlerinden biri olan yazının icadıyla ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte dünya başka bir boyut kazanarak sözlü iletişimin kaydedilmesini, süresinin uzatılmasını, bilgilerin nesilden nesle aktarılmasını hatta çevresindeki hedef bölgelere ulaşmasını mümkün kılmıştır (Güngör & Aydın, 2011). Yazılı iletişimin iş dünyasında en yaygın olarak kullanılmasının temel nedeni, yazılı belgelerin delil niteliği taşıması nedeniyle kanun hükmünde olmasıdır. Bu nedenle şirketler misyonlarını, vizyonlarını, politikalarını ve iş akışlarını yazılı belgelerle ifade ederler (Eskiyörük, 2015).

Görsel iletişim

Görsel iletişim, iletişimde önemli bir rol oynar. Bir öğrenciye bir kavramı açıklarken tahtaya çizilen diyagramları göz önünde bulundururuz ya da örneğin yöneticilerin yönetime powerpoint sunumu yaparken powerpoint'te oluşturdukları bir grafiği ele alabiliriz. Görsel iletişim, iletişim bilimlerinin birçok alanında kullanılmaktadır (Çavuşoğlu, 2019). Görsel iletişim özellikle satranç sporcularının çok sık satranç diyagramları kullanarak iletişime geçmesinde çok etkili bir rol oynamaktadır.

2.1.6 İletişim becerileri

Beceri sözcüğü, bazı etkinliklerdeki yeterlilik ve uzmanlık anlamlarını içerir. Öte yandan, yetkinliğin en önemli unsuru, istenen amaca ulaşmak için kararları etkili bir şekilde organize etme yeteneğidir. Örneğin, bir insan iyi bir dinleyici olacaksa, iyi bir dinleyici olmak için gerekli niteliklere sahip olmalıdır. Tüm yeteneklerin tercihleri içermesi, eylemlerin mekanik olarak gerçekleştirildiği anlamına gelmez. Beceri kavramı, becerilere sahip olmak ve sahip olmamak olarak anlaşılamaz. Yetkinlik kavramı, yetkinliğin bir dizi güçlü ve zayıf yönü veya her ikisi olarak görülebilir. Tüm ilişki yeteneklerinin değişen derecelerde hem güçlü hem de zayıf yönleri vardır. Örneğin işitme becerilerinde; Konuşmacıyı iyi anlayabilirsiniz, ancak anladığınızı zayıf bir şekilde ifade edebilirsiniz. Farklı ilişkiler farklı beceriler gerektirir (Gülüm, 2019).

İletişim becerileri, kişinin gönderilen mesajları doğru bir şekilde kodlayıp iletmesini ve alınan mesajları anlamasını sağlayan etkin tepki verme ve aktif dinleme becerilerinin tümüdür (Deniz, 2003). Genel olarak iletişim becerileri, karşıdaki kişiyi doğru anlamak, karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini anlamak ve değerlendirmek, iletmek istediğiniz mesajı uygun iletişim kanalları aracılığıyla doğru bir şekilde iletmek ve doğruluğunu değerlendirmek için makul bir istek göstermek olarak tanımlanır. İletilip iletilmemesine bakılmaksızın, geri bildirim almak olarak tanımlanabilir (Tepeköylü, 2012).

İletişim becerileri, insanların olumlu ilişkiler içinde olmasına yardımcı olur. Aynı zamanda bireylerin uygun yanıtları almasını sağlar. Bu tür davranışlar sayesinde kişiler sosyal yaşamlarını kolaylaştırmaktadır. Bu davranışlar, kendini açma, kendini ifade etme, etkili dinleme, empati kurma, başkasının sözlü ve sözsüz mesajlarını anlamayı içerir (Yüksel, 2010). İletişim becerileri, insanların mesajlarla duygu, düşünce ve bilgi alışverişinde bulunmalarına olanak sağlayan başkalarıyla ilişkiler kurma becerileridir (Bakırcıoğlu, 2016).

En kritik beceriler olan iletişim becerileri, değişen ihtiyaç ve beklentilere göre her durumda keşfedilebilen, bireysel ve organizasyonel olarak sürekli geliştirilmesi gereken becerilerdir (Gülek, 2021). Gönderim şekli, onu özetlemek için kullanılabilir. Bazı insanlar iletişim becerilerinin doğuştan ve sezgisel olduğunu düşünür, ancak birçok çalışma çoğu iletişim tekniğinin öğrenilebileceğini göstermektedir (Korkut, 2005).

İletişim becerileri, kültürel ve sosyal becerilerden biri olarak kabul edilmektedir. İletişim becerisi, toplumdaki diğer kişilerin kişisel ihtiyaçlarını, haklarını ve görevlerini açık ve net bir şekilde göz ardı etmeme ve aynı zamanda kendi özel kişisel ihtiyaç ve görevlerini karşılama becerisi ve iletişim bağlantısının kurulmasıdır. Amaç, kişinin tüm davranış ve becerilerini bir arada kullanarak iletişim kanalları üzerinden iletişim kurmasını sağlamaktır. İletişim becerileri sosyal ve diğer becerilerle ilişkilidir ve genellikle hedefe yöneliktir (Karataş, 2020). Sosyal becerilerden olan iletişim becerileri, bireyin çevresiyle ve yaşamla uyumunda önemlidir. Ayrıca empati kurma ve hedefe saygı duyma yeteneğinden gelen, mesaj kodlanarak alıcının düşünceleri, duyguları ve davranışları anlaşılır bir şekilde iletilmeli ve böylece etkili iletişim teşvik edilmelidir (Akgül & Mutlu, 2020).

Etkili iletişim

Etkili iletişim, sadece insanlar arasında bilgi alışverişini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda karşılıklı anlayışın daha iyi olmasını ve iletişim stratejilerinin daha etkin kullanılmasını sağlar. Etkili iletişim için, iletişim kuranların ortak bir dil konuşması, ortak bir kod paylaşması ve gönderilen mesajın alıcı tarafından nasıl yorumlanıp alınacağını belirlemesi önemlidir. Bu süreç, gönderici ve alıcının duygu, düşünce, önyargı ve nesnel tutumlarının yanı sıra kendilerini etkili bir şekilde ifade etme, açıklama ve anlama yeteneklerinden etkilenir. Etkili iletişim sayesinde insanlar birbirleriyle demokratik ilişkiler geliştirir, birbirleriyle kolayca uyum sağlar ve

sorunları yapıcı bir şekilde çözülür. Ayrıca güçlü iletişim becerileri bireylerin “fiziksel ve duygusal” sorunlarla baş etmelerini kolaylaştırır (Sarıkaya, 2021).

Etkili iletişim, amacı kaynağın alıcıya iletmek istediği mesaj hakkında beklenen geri bildirimi alıcıda uyandırmak olan bilinçli bir iletişim faaliyetidir. İletişimin etkililiğini belirleyen unsurlar bilgi, dil, değerler, yaşam ve deneyimler, inançlar ve kültürel değişimlerdir. Bu faktörlerin dengelenmesi veya farklılıkların ortadan kaldırılması iletişimin etkinliğini artırır (Yüksel, 2006).

İletişim becerileri arasında dürüstlük, konuşma, dürüstlük, empati, saygı, fikirleri ifade etme, anlamaya çalışma, iş birliği yapma, bağlılık gösterme, cesaretlendirme, duyguları açığa vurma ve öğretme vb. sayılabilir. Etkili iletişim kurabilen bir kişi, sosyal olarak rahat, beden diline duyarlı, eleştirel düşünme becerisine sahip, dinleme becerilerini etkin kullanabilen kişidir (Yıldırım, 2021).

Etkili ve aynı zamanda doğru iletişim kuran bireylerde bulunması gereken iletişim becerileri Güney (2016), tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

1. İletişim, insanlar arasında duygu, düşünce, bilgi ve fikir alışverişidir.
2. İletişim, toplumsal yaşamda insanların sağlıklı ilişkilerinin gelişmesini ve toplum içinde bu ilişkinin devamını sağlar.
3. İletişim psikolojik bir olgu olduğu için gönderici, iletişim sonucunda alıcının davranışını etkileyebilir.
4. İletişim süreci mesaj, gönderen, kanal, hedef, geri bildirim gibi iletişimin temel unsurlarından oluşmalıdır.
5. İletişim süreci süreklidir, bitmez.

İletişim becerisi iyi olan kişiler, iyi ya da kötü eleştirileri, şikayetleri ve uyarıları başka bir açıdan değerlendirerek doğru dersi öğrenebilmektedirler (Özer, 2006).

2.2 Spor

İnsanoğlunun var olduğu ilk günden beri, gündelik hayatın ve insan doğasının ayrılmaz bir parçası olan, ancak daha sonra bilinçsizce ve dolaylı olarak sistemli bir şekilde uygulanabilen sporun kesin bir tanımını yapmak imkânsız olmasa da çok zordur. Geçmişten günümüze sporu özelliklerine göre ortak paydada buluşturmak için açıklamalar oluşturulmuştur. Bu nedenle literatürde bu terimin birçok tanımı bulunmaktadır. Ancak spor kavramının tanımları günümüzde hala tartışmalıdır. Sporun belirli nedenlerle geçirdiği değişim, dönüşüm ve/veya çeşitlenmeler, spor kavramına her geçen gün yeni anlamlar kazandırmakta ve spor tanımlarının sayısını sürekli olarak artırmaktadır. Spor ilk insandan günümüze kadar kesintisiz devam eden bir faaliyettir. Sporun kültürel ve sosyal özelliklerinin yanı sıra bu kadar uzun bir süre boyunca sahip olduğu kapsamı göz önünde bulundurulduğunda sporun en eksiksiz tanımının bile eksik olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle sporun farklı tanımlarını sağlayarak, bu tanımlara uyan daha anlaşılır bir yaklaşım elde etmek mümkün olacaktır (Yerlikaya, 2019).

Spor kelimesinin tarihçesine kısaca değinecek olursak; Bazı uzmanlar, 17. yüzyılda Latince'de ayrılık, çürüme ve neşe anlamına gelen "disportare" ve "desport" kelimelerinin zamanla bazı harflerini kaybederek bugünkü haliyle "Spor" kelimesine dönüştüğünü söylemektedirler. Spor rahatlamak, mutlu olmak ve eğlenmek için yapılan tüm etkinlikler için kullanılmış daha sonra tüm dillerde yarışmak, kazanmak ve başarmak için etkinlikler olarak tanımlanmıştır (Demir, 2022). Son yüzyılda spor kullanımı yönüne ve doğasına göre farklılaşmış ve yeni ifadeler eklenmiştir. Spor, insan doğasının şiddetini kontrol etmeye yardımcı olan uygun bir rekabet ortamı yaratır. (Özdemir ve ark., 2020).

2.2.1 Spor ve iletişim

Spor kavramı birçok kurum ve yapı ile yakın etkileşim içerisinde olup bölgeden bölgeye, sosyal yapı ve coğrafi konuma göre değişiklik gösterebilen sosyal bir olgudur (Çakır, 2021). Spor birçok yönden sosyal değişimdir. İnsanları etkilemekle birlikte aynı zamanda bir etkileşim ve iletişim aracı olarak da bir misyonu vardır. Spor, her kesimden ve yaştan birçok kişinin, derneğin ve benzeri kuruluşların ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmelerine ve iletişim için elverişli bir alan yaratmalarına olanak sağlar (Çimen, 2003).

Hayatın her alanında olduğu gibi sporda da iletişim son derece önemli bir rol oynamaktadır. Günümüzde spor çoğu insan tarafından kabul görmekte ve desteklenmektedir. Değişen ve gelişen yaşam standartları insanların kendilerine daha fazla zaman ayırmalarını sağlamış ve bu imkan spor faaliyetlerine kitlesel katılımın yolunu açmıştır (Güven, 2022).

Spor insan doğasında var olan saldırganlığı, agresifliği bastırma fırsatı verir. Saldırganlık ve agresiflik durumunu ortadan kaldırmaya olanak sunar. Spor, rekabet duygusunun etkisiyle yarışma ortamının oluşmasına yardımcı olur. Bu rekabet ortamı sosyal uyuma katkıda bulunur. Din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin insanları bir araya getiren ve bu insanlar arasında iletişim ve etkileşim yaratan bir olgudur (Güven, 2022).

Sporcular, günlük rutinleri ve sosyal statüleri nedeniyle özel bir demografiyi temsil ederler. Yoğun antrenman programları, uzun kamplar gibi programlar, onların sosyo-kültürel yaşamlarına, aile ve takım dışındaki arkadaşlarıyla ilişkilerine, okullarına veya mesleklerine zarar verebilmektedir. Ayrıca sporcular tanımadıkları binlerce insanın önünde yarışmak zorunda kalan, tanımadıkları kişiler tarafından ödüllendirilen ya da sert eleştirilere maruz kalan, sürekli olarak medyaya açıklama yapmak ya da kendini anlatmak zorunda bırakılan bireylerdir. Yüksek iletişim

becerileri, sporcuların kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda en az motor beceriler kadar psikolojik becerileri geliştirmenin önemli bir parçası olarak performansı da etkiler. Tüm bu faktörler dikkate alındığında sporcuların etkili ve yüksek iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Spor doğası gereği bu şekilde harekete ve iletişime izin verir. Spor oyunları, psikolojik ve sosyal davranışların değiştirilmesine olanak sağladığı için kişiler arası ilişkileri geliştiren ve kolaylaştıran becerilerin kazanılmasında etkilidir (Şahin, 2012).

2.3 Satranç

Satranç, ünlülerin, büyük düşünürlerin, ordu komutanlarının ve tarihten günümüze sayısız insanın oynadığı eşsiz bir oyundur. Bu kadar derin bir tarihe sahip olmasına rağmen kuralları günümüze kadar değişmeden kalmıştır. Satranç oyununun birçok güzel özelliği, düşünce güzelliği ve bilgi zenginliği vardır (Ülger, 2023).

Satrançla ilgili genel görüşlere bakacak olursak, Reti'nin (2000) satrancı en ciddi insanların tüm hayatlarını adadıkları bir oyun olarak tanımladığını ve bu konuda kalın kitaplar yazıldığını görürüz. Reti, satrancın kültürel açıdan önemli ülkelerde daha yaygın olduğunu ve satrancın şansa yer vermeyen tamamen zihinsel bir oyun olduğunu belirtmektedir. Reti için satranç yeni ve sürekli gelişen bir sanat ve belki de bir bilimdir. Satranç akıl oyunudur. Satranç, beyin egzersizinin özüdür. İki kişi arasında yapıldığı gibi, birden fazla kişi ile eş zamanlı olarak ister kendinize karşı ister bilgisayara karşı oynanan bir beyin sporudur (Averbach, 2000). Satranç yapay olmayıp küçük bir yaşam modeli olarak görebileceğiniz oyunlardan biridir.

Satranç oyunu, satranç tahtası üzerinde iki kişi tarafından oynanan bir oyundur. Satranç tahtası siyah ve beyaz renklerden toplam 64 kareden oluşmaktadır. Bu tahtanın kenarında rakamlar ve harfler vardır. Bu, her bir kareyi adlandırmayı kolaylaştırır. Toplamda 32 satranç taşı vardır. Bu taşların 16 adedi beyaz, 16 adedi siyahtır. Bir oyuncu beyaz taşları, diğeri ise siyah taşları oynar. Bu taşların her birinin

bir adı var. Bunlar şah, vezir, kale, at, fil ve ve piyondur. İlk beyaz oyuncu oyuna başlar ve herkesin sırayla oynama hakkı vardır. Oyunun bitiminden sonra 3 durum meydana gelebilir. Oyun beyaz veya siyah tarafından kazanılabilir veya ne zafer ne de yenilgiyle sonuçlanabilir; oyun berabere biter (Şahin, 2021).

2.3.1 Satrancın tarihçesi

Satranç akıl oyunudur. Satrancın tarihsel sahnede nasıl ortaya çıktığına dair birçok teori var. Bunlardan en yaygın kanı Hindistan'dan yayıldığı yönündedir. Bu teoriye göre Hindistan'da oynanan "Chaturanga" oyunundan türemiştir. Oyunun İran'da yayılmasından sonra Farsça "shah" kelimesi kral, "shah mat" ise kralın ölümü anlamına gelmektedir (Reddy, 2014).

Kulaç (2005) 'a göre "Mısır'da bulunan yazıtlar satrancın 3000 yıl önce oynandığını göstermektedir" Bazı kaynaklar satrancın 570 yılında Hindistan'da ortaya çıktığını ve oynandığını öne sürmektedir. Hintliler bu oyuna ordularının özelliklerinden dolayı "Çaturanga" adını vermişlerdir. O sıralarda satranç farklı eyaletlere yayılmış ve 625 yılında İranlılar "Çatrang" adı altında satranç oynamaya başlamıştır. Daha sonra Araplar arasında yayılmış, oradan Avrupa'da fetihlerle tanınıp oynanmıştır. Satrancın dönüm noktası olarak bilinen dönem, İspanya'da yaygınlaşmasıyla başlamıştır. Şimdiye kadar satranç alanında el yazmaları dışında matbu bir yayın yoktu. İspanyollar ilk satranç kitabını 1491'de yayımlanmıştır. Bu kitap İtalya ve Fransa gibi farklı ülkelere yayılmaya devam etmiştir. Satranç oyunu, yeni kuralların oluşturulmasıyla gelişmeye devam etmiş turnuvalar düzenlenmeye başlanmıştır. İlk turnuva 1851 yılında Londra'da düzenlenmiştir. (Kulaç, 2005).

Mısır piramitlerinin kabartmalarında bulunan satranç buluntularına dayanarak, satrancın binlerce yıl önce oynandığına inanılıyor. Satrancın en eski yazılı kayıtlarına Hindistan'da rastlanmaktadır. Satranç muhtemelen buradan İran'a taşınmıştır. İran'daki Arap fethinden sonra Arap Yarımadası'na ve oradan da İspanya'ya, İspanya'dan Avrupa'ya yayılmıştır. Birkaç Avrupa ve Arapça el yazmasından sonra, İspanya'lı Lucea, 1497'de zamanın satranç kurallarını anlatan ilk

matbu satranç kitabını yayınladı. Lucea'nın satranç kitabı satranç kuralları değişmeden günümüze kadar gelmiştir (TSF, 2023).

2.3.2 Türkiye’de satranç

Türkiye’de ilk organize satranç etkinliği 1930’larda başlamıştır. Ankara Satranç Federasyonu 1938 yılında kurulmuştur. 1943 yılında kurulan İstanbul Satranç Federasyonu (İSD), halen varlığını sürdüren en eski satranç kurumudur. 1954 yılında, İSD alanında faaliyet gösteren dernekler kanununa göre Satranç Federasyonu kurulmuştur. Türkiye, 1962’de FIDE’ye katılmış ve aynı yıl Bulgaristan’da düzenlenen Satranç Olimpiyatlarına ilk kez katılım sağlamıştır. 1975 yılında İlhan Onat ve Nevzat Süer ilk uluslararası şampiyonlarımız oldular. 1986’da Turhan Yılmaz, 1988’de ise Suat Atalık dünya şampiyonu oldu. 1991 yılında Satranç Federasyonu Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne katılarak devlet desteği almaya başladı. Kahraman Olgaç, eyalet federasyonunun ilk başkanı oldu. Bu dönemde satranç dar çemberden çıkarılarak yaygınlaştırılmaya başlandı. 1994 yılında Suat Atalık Türkiye’nin ilk büyükustası oldu. 2000 yılında İstanbul’da Satranç Olimpiyatı düzenlendi. 2000 yılında yapılan seçimlerle Ali Nihat Yazıcı ve ekibi yönetimi aldılar. Bu süre zarfında ülkede birçok uluslararası organizasyonlar yapıldı. 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile imzalanan protokol ile satranç okullarda seçmeli ders olarak okutulmaya başlandı. Aynı yıl İş Bankası TSF ’ye sponsor olmuştur (Satrancokulu, 2023).

2.4 FIDE (Uluslararası Satranç Federasyonu)

Uluslararası Satranç Federasyonu, FIDE, satranç yönetim organıdır ve tüm uluslararası satranç müsabakalarını düzenler. 1999 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından bir dünya spor organizasyonu olarak tanınan sivil toplum kuruluşu olarak kuruldu. FIDE’nin şu anda genel merkezi Lozan’dadır, ancak 1924 yılında "Gens Una Sumus" (Latince "Biz bir aileyiz" anlamına gelir) sloganıyla Paris’te kurulmuştur. İlk uluslararası spor federasyonlarından ve futbol, kriket,

yüzme yönetim organlarından biriydi ve şu anda 199 üye ülke ile en büyük ulusal satranç federasyonlarından biridir. Bugün satranç, her kıtada on milyonlarca oyuncu ve her gün oynanan ortalama 60 milyondan fazla oyunla gerçekten küresel bir spordur (FIDE, 2023).

2.5 UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi)

UKD derecelendirme sistemi. UKD, Ulusal Kuvvet Derecesi olarak tanımlanan puanlama sisteminin adıdır. Bu sistem ulusal düzeyde (Türkiye) kullanılmaktadır. Oyuncuların ulusal düzeydeki müsabakalardaki başarılarına göre hesaplanan dört haneli bir sayı olarak ifade edilir. Bu puan, turnuvalarda oynanan belirli sayıda maç ve elde edilen puanlar dikkate alınarak hesaplanır. UKD puanı almak için, UKD hesaplamasında müsabakalarda en az 7 maç yapmış ve satranç akademisinin 1000'den fazla performans sergilemiş aşamalarını başarıyla tamamlamış kişiler olabilir (Rodoplu, 2021).

2.5.1 UKD hesaplamaları nasıl yapılıyor?

1. İlk uygulanan yöntem "UKD'siz" sporculara "Geçici Kuvvet Derecesi (GKD)" verilmesidir. Geçici Kuvvet Derecesi UKD'siz sporcuların yalnızca o turnuva için değerlendirilmeye alınacak kuvvet değerleridir.

2. Yarışmadaki UKD'li oyuncuların ortalaması alınır. UKD' siz oyuncular bu ortalamadan 300 puan düşük sayılarak GKD'leri tespit edilir.

3. UKD'siz sporcuların (GKD sahibi) o turnuvadaki performans puanları hesaplanır.

4. Yapmış olduğu maç sayısı en az 7 olan ve hesaplamalar sonucu ortaya çıkan performans puanı 1000'in üstünde olan oyuncuların performans puanları o oyuncuların yeni UKD puanları olarak sisteme işlenir.

5. Oynadığı oyun sayısı 7'nin altında olanlar veya performans puanı 1000'in altında olan oyuncuların performans bilgileri ise arşivde saklanır ve UKD puanı sahibi olabilme şartlarını uyguladıkları durumunda UKD sahibi olurlar (TSF, 2023).

2.6 Elo

Elo sınıflandırma sistemi, Arpad ELO tarafından geliştirilen uluslararası bir satranç beceri ölçüm sistemidir. Oyuncuların görelî beceri düzeylerinin güvenilir ve net bir ölçüsünü sağlar. FIDE (Dünya Satranç Federasyonu), oyuncuların görelî güçlerini hesaplamak için bu sistemi 1970 yılında başlattı (Fernandez ve ark., 2013) Türkiye de hem Elo sistemi hem de Ukd sistemi kullanılmaktadır.

2.7 Satranç Sporcusu

Sporcu tanımına bakacak olursak bir veya birden fazla spor dalında yarışan kişilere verilen isimdir. Böylelikle satranç sporu dalında yarışanlar satranç sporcusu olarak tanımlanır. Sporcular profesyonel veya amatör olabilir (Wikipedia, 2023).

2.8 Satranç ve İletişim

İletişim tüm ilişkilerin temeli gibidir. İyi iletişim, sporcular arasında olumlu eleştiri ve sürekli iletişim sağlar. İletişim becerileri, sporcunun performansı hakkında bilgi verme, kulüp içi iletişim, motivasyon ve arabuluculuk gibi farklı sonuçlar tasarlamayı mümkün kılar (Ulukan, 2012). Tüm bu açıklamalardan sporun insan ilişkilerini geliştiren iletişim becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğu söylenebilir (Kılıcığıl ve ark., 2009).

Federal Almanya Spor Federasyonu Başkanı Willi Weyer, 1977 yılında Satranç Federasyonu'nun yüzüncü kuruluş yıldönümünde şöyle demişti: "Satranç, sporda bulunduğu belirtilen hemen hemen bütün özelliklere sahip olduğu gibi başka spor dallarında bulunmayan bazı yararlar gösterir. Mantıklı düşünmeyi öğretir, kombinasyon zevkini artırır, yaratıcılığı uyandırır, tehlikeyi göze alma yeteneğini

geliştirir, karar verme gücünü kazandırır, kendini ve başkalarını eleştirmeye alıştıır, sabrı ve güveni güçlendirir. Böylece satranççı iyi bir sporcunun tüm özelliklerini ve gerilim içinde tüm zihin ve irade güçlerini kazanabilir.”

Ünlü psikolog Alfred Binet, “Bir satranç oyuncusunun kafasının içine bakabilseydik; orada tam bir duygular, görüntüler, duygusallık ve tutku dünyası olduğunu görebilirdik.” sözü ile satrancın oyuncularının kendi iç gizemlerinden söz etmiştir.

Kavramsal sanat anlayışının yaratıcılarından Marcel Duchamp, satrancı sanatla tanımlamıştır: “Sanatçılarla ve satranççılarla olan yakın ilişkilerimden çıkardığım kişisel sonuç, bütün sanatçıların satranççı olmamalarına rağmen bütün satranççıların sanatçı olduklarıdır.” (Aktaran Erilli, 2012).

Bütün bu yorumlara bakılarak İletişim becerileri, öğretilen ve öğrenilebilen ancak egzersiz yapılmadığı takdirde unutulabilen becerilerdir. Bu nedenle spor ortamının bu becerileri güçlendirmeye uygun olduğuna inanılmaktadır. Fakat satranç sporcuları oynadıkları oyun itibariyle saatlerce masada kalıp düşünerek maç esnasında hiçbir şekilde sözlü iletişimde, fiziksel temasta bulunmadan spor yaparlar ve diğer sporcularla iletişim halinde olmazlar. Yukarıdaki yorumlara ve akademik çalışmalara bakıldığında satrancın birçok farklı beceriler üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir. Satranç diğer sporlar gibi hiçbir şekilde bedensel temasta olmayan ve kadın-erkek ayrımı yapmadan yarıştıran bir spor dalı olarak görülmektedir. Sporcular sadece beyinlerini kullanarak taşları hareket ettirerek iletişime geçerler. Bu çalışmamızda satranç sporcularının iletişim beceri düzeylerinin UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) ve diğer değişkenler açısından incelenmiştir.

2.9 Alanyazın Derlemesi (Literatür)

Satranç araştırmacıları tarafından yapılan araştırmalar sonucunda temel satranç eğitimi alan satranç oyuncularının yaratıcılık, eleştirel düşünme, karar verme ve problem çözme gibi zihinsel becerilerinin geliştiği tespit edilmiştir. Ayrıca satranç

oynayan ve oynamayan kişilerle yapılan deneyler, satranç oynayan kişilerin akademik ve sosyal başarıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu bulmuştur. Satranç tutkunlarının çoğu için dikkati artırmak, hafızayı güçlendirmek ve zekayı artırmak mümkündür (Sarı, 2019).

Spor, kişinin zihinsel ve fiziksel aktivitesine, karakterine, mesafesine ve zamanına benzer koşullarda direnme halidir. Spor, normlara saygılı, çok yönlü barışı benimseyen ve bireyler ve toplumlar arasında faydalı etkileşimi benimseyen insanların gelişimini desteklemenin bir yoludur (Gürpınar & Güven, 2011). Öte yandan iletişim, insanın yaşama başladığı günden itibaren diğer insanlarla ve çevreyle etkileşim halinde olan insanın kendini tanımlamasında ve ifade etmesinde toplumsal yapının temel taşı olarak önemli bir rol oynamaktadır (Yılmaz ve Ark, 2009).

Sporun özü karşılıklı çabadır ve sporun en önemli kavramlarından biri olan iletişim, sporlar arasında farklı bir yere sahip olan satrançta da çok önemli bir yere sahiptir. Satranç, kendine özgü teorik yaklaşımları, stratejik düşünmeyi ve hayata dair farklı görüşleri içeren, satranç tahtası özelliği taşıyan, 64 karelik bir alanda iki rakip arasında belirli bir düzende satranç taşlarını hareket ettirme oyunudur. Her iki tarafta rakibin kralının mat olmasını istiyor. Mat olan taraf oyunu kaybeder. İki tarafın da mat etme şansı yoksa oyun berabere biter (Sadık, 2006).

Satranç sporunu yapan bireyler için çok önemli bir yere sahip olan iletişim, maç esnasında herhangi bir fiziksel temasta bulunmayarak oynanmakta ve satrancın, bu oyunu oynayan sporcuların iletişim beceri düzeylerinde önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Literatür taramaları yapıldığında satranç sporcularıyla bu tarz çalışmaların yapılmadığı görülmekte olup farklı branştaki sporcularla yapılan iletişim becerileri düzeylerine ilişkin çalışmalara rastlanılmaktadır.

2.9.1 Satranç ve UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) ile ilgili yapılan literatür tarama sonuçları

Güner (2020) yapmış olduğu çalışmada oyun performansları ve fiziksel aktivite arasındaki ilişkiye bakmıştır. Sonuç olarak UKD puanı düşük olan

oyuncuların fiziksel aktivite seviyeleri yüksek, UKD puanı yüksek olan oyuncuların ise düşük fiziksel aktivite seviyelerine sahip olduğunu tespit etmiştir.

Ulus (2022) yapmış olduğu çalışmada ortaokulda öğrenim gören aktif satranç sporcularına ait farklı değişkenlerin, problem çözme becerileri ve fen bilimlerine yönelik tutumları ile ilişkilerinin incelenmesine bakmıştır. Fen bilimleri dersi not ortalamaları ile UKD puanları arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Dolayısıyla sporcuların UKD puanları arttıkça fen bilimleri dersi başarı puanının da arttığı söylenebilir.

Kutlu (2019) deneyimli satranç oyuncularının ve yeni başlayanların bilişsel işlevlerini ve duygusal durumlarını incelemiştir. Satranç oyununun beynin bilişsel işlevlerini geliştirmede ve duygusal olarak destekleyerek yaşam kalitesini artırmada önemli bir rol oynayabileceğini düşünmüştür. Satrancın toplumsal önemi; Ebeveynlere ve çocuklara yönelik farkındalık etkinliklerinin gösterilmesinin, çocukların stresle baş etmelerine, kaygı ve depresyon düzeylerini azaltmalarına ve topluma uyum sağlamalarına yardımcı olabileceği sonucuna varmıştır.

Eryücel (2018) yapmış olduğu çalışmada satranç sporcularında psikolojik dayanıklılık ve düşünme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. UKD si yüksek olan bireylerin düşünme stilleri ve psikolojik dayanıklılığına katkı sağlamadığı sonucuna varmıştır. Araştırmacı araştırmayı kurgularken UKD puanlarının belirleyici olabileceğini düşünmüştür. Ancak çalışmada okul dışında bir antrenör veya kurs aracılığı ile satranç eğitimi alan katılımcılar ile içsel düşünme stili arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varmıştır.

Aydın (2017) yapmış olduğu çalışmada satrancın çocukların planlama ve görsel-mekânsal becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırmaya göre planlama ve görsel mekânsal beceri ile profesyonel satranç oyuncularının UKD puanları arasında bir ilişki bulunmadığının sonucuna varmıştır.

2.9.2 Farklı branştaki sporcuların iletişim becerileri düzeyi ile ilgili yapılan literatür tarama sonuçları

Lisanslı sporcuların bazı değişkenlere göre iletişim beceri düzeylerine bakıldığında lisanslı sporcuların bireysel ve takım sporu yapma durumlarına göre iletişim beceriler alt boyutu olan kendini ifade etme iletişim becerileri takım sporu yapan sporcular bireysel spor yapan sporculara göre daha iyi çıkmıştır (Yılmaz, 2022).

Muay Thai sporcuları ile yapılan araştırma sonuçlarına göre temas sporu olan Muay Thai'nin sporcular için olumlu bir iletişim ortamı sağladığına inanılmakta ve elde edilen verilerden hareketle rekabetçi bir spor olan muay thai oyuncularının iletişim becerilerinin, rekabet düzeyinde olmaları, sosyal sorunları çözme algılarını olumlu yönde etkiler (Turan ve ark., 2020).

Yapılan bir çalışmada, aktif ve sedanter spor yaşam tarzı değişkenlerine bağlı olarak, sporcuların ortalama davranışsal ve zihinsel iletişim becerilerinin, iletişim becerileri ortalamalarının ve sedanter insanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (Arıcan, 2021). Hokeycilerle yapılan bir çalışmada erkek ve kadın hokey oyuncularının genel olarak iletişim becerilerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Yıldırım & Abakay, 2015).

İletişim becerileri öğretilen ve öğrenilebilen fakat bu konuyla ilgili egzersizler yapılmadığında unutulabilen becerilerdir (Aspegren, 1999). Bu nedenle spor yapma ortamlarının bu becerileri pekiştirmek için uygun ortamlar olduğu söylenmektedir. Yukarıdaki çalışmalardan yola çıkarak çeşitliliği ve özellikleriyle her türlü ilgi, yetenek ve algı kanalına hitap edebilen sportif aktivitelerde yer alan bireylerin iletişim beceri düzeyleri araştırılmıştır. Genel anlamda sporla ilgilenen kişilerin iletişim becerilerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi yaklaşımında tarama (survey) modeli tercih edilmiştir. Tarama modelleri bir konu ya da olgu hakkında katılımcıların tutum, ilgi ve düşüncelerinin belirlenmesine hizmet etmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2012).

3.2 Evren ve Örneklem/Araştırma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki lisanslı satranç sporcuları (yaklaşık 50.000 sporcu) oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın örneklem grubunu Türkiye'de lisanslı olarak 12 yaş ve üzeri kategoride mücadele etmekte olan 105'i kadın 198' i erkek olmak üzere toplam 303 satranç sporcusu oluşturmaktadır.

09.01.2023 -09.06.2023 tarihleri arasında satranç oyuncularıyla online anket çalışması yapılarak veriler toplanmıştır.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik ve Satranç Oyununa Özgü Özellikleri

Değişken	Kategori	N	%	$\bar{X}$	ss	En Düşük	En Yüksek
Cinsiyet	Kadın	105	34,7	-	-	-	-
	Erkek	198	65,3	-	-	-	-
Yaş	-	-	-	26,174	,713	12	65
Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	32	10,6	-	-	-	-
	Lise	103	34,0	-	-	-	-
	Lisans	135	44,6	-	-	-	-

	Lisansüstü	33	10,9				
Satranç Yaşı (yıl)	-	-	-	10,917	,510	1	45
UKD Puan	-	-	-	1182,623	37,730	0	2265
Günlük Ortalama Satranç Oynama Süresi (saat)	-	-	-	2,102	,089	1	7

Tablo 1. incelendiğinde, erkek katılımcıların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Yaş ortalamaları 26,174 ($\pm$,713) olan örneklem grubunun satranç yaşı 10,917 yıl ($\pm$,510) iken günlük ortalama satranç oynama süreleri ise 2,102 ($\pm$,089) saattir. Son olarak UKD puan ortalamaları 1182,623 ($\pm$ 37,730) olan katılımcıların büyük çoğunluğu lise (%34,0) ve lisans (%44,6) düzeyinde öğrenime sahiptir.

3.3 Veri Toplama Teknikleri

Araştırma için veri toplamak üzere katılımcılara kişisel bilgi formu sunulmuştur. Bu formdaki sorular, hedef oyuncuların demografik (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi) ve satranç oyununa özgü bazı özelliklerin (satranç yaşı, ortalama günlük satranç oynama süresi ve UKD puanı) belirlenmesi amaçlanmıştır. Veriler toplanmadan önce Türkiye Satranç Federasyonu ile irtibata geçilmiş ve anketler oyunculara ulaştırılmıştır. Elektronik ortamda hazırlanarak katılımcılara sunulan anket formlarında çalışmanın amacı anlatılmış ve gönüllü olarak çalışmayı kabul eden sporculardan veriler toplanmıştır.

İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ), Korkut (1996) tarafından geliştirilmiş geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan katılımcıların iletişim beceri düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Toplam 25 madde ve tek faktörden oluşan ölçek 5’li likert tipindedir. (1) hiçbir zaman- (5) her zaman şeklinde puanlanan ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 125’tir. Herhangi bir ters madde bulunmayan ölçekten alınan puan ortalaması artması katılımcının iletişim beceri düzeyinin arttığını göstermektedir. Türk kültürüne uyarlanan ölçeğin Cronbach’s Alfa iç tutarlık katsayısı .80 olarak tespit edilirken bu araştırmadaki Cronbach’s Alfa iç tutarlık

katsayısı .762 olarak bulunmuştur. Özdamar (2004) ‘ a göre iç tutarlık katsayısı olan alfa değerinin .70 ve üzerinde olması yeterlidir.

Bu çalışma için Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulunca 22.02.2023 tarihli ve 31 sayılı karar ile izin alınmıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Satranç oyuncularını tarafından elektronik ortamda doldurulan anketler incelenmiş ve geçerli olanlar SPSS 26 istatistik paket programında analiz edilmiştir.

Verileri değerlendirirken frekans, aritmetik ortalama, yüzdelik dağılım, standart sapma, normallik varsayımı test edilmiştir.

Veriler normal dağıldığı tespit edildiğinden, bağımsız değişkenlerin ortalamaları ile iletişim becerileri arasındaki farkı belirlemek için bağımsız örneklem T-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır.

Bağımsız değişkenler ile iletişim becerilerinin ortalama değerleri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon testi ile belirlenmiştir. Sonuçlar $p < .05$ düzeyinde yorumlanmıştır (Bursal, 2019; Büyüköztürk vd., 2012).

Tablo 2.

İletişim Becerileri Değerlendirme Envanteri Normallik Dağılım Testi Sonuçları

N	303
Çarpıklık (Skewness)	-,688
Çarpıklığın Standart Hatası	,140
Basıklık (Kurtosis)	1,642
Basıklığın Standart Hatası	,279

Tablo 2. ‘de görüldüğü iletişim becerileri değerlendirme envanterinin (tek boyut) çarpıklık ve basıklık değerleri $-2.0 \sim +2.0$ (George ve Mallery, 2010) aralığında olduğu için verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu varsayılarak araştırmanın analizlerinde *parametrik testler* kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, frekans, aritmetik ortalama, yüzdelik dağılım, standart sapma; Normallik varsayımı test edildikten sonra verilerin normal dağıldığı tespit edildiğinden, bağımsız değişkenlerin ortalamaları ile iletişim becerileri arasındaki farkı belirlemek için bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır.

Gönüllü olarak ankete katılım sağlayan kadın ve erkek satranç sporcularının kişisel bilgi formundaki demografik özelliklerine göre UKD puanı ile iletişim becerileri düzey puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma/ilişki olup olmadığının analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.

Cinsiyete Göre Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamalarının T Testi Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	p
İletişim Beceri Düzey Puan Ort.	Kadın	105	4,099	,407	1,379	,169
	Erkek	198	4,024	,466		

Tablo 7.1. 'de görüleceği üzere katılımcıların cinsiyetleri ile iletişim beceri düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Bununla birlikte kadın ve erkek satranç oyuncularının puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4.

Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamaları ile Yaşları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		1.	2.
1.Yaş	r	1	,000**
	p	-	,288

2.İletişim Beceri Düzey	r	,288	1
Ort.	p	,000**	-

**p<,01

Tablo 4’ te gerçekleştirilen Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre katılımcıların yaşları ile iletişim beceri düzey puanları arasında *zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı* bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,288$; $n=303$; $p<,01$).

Tablo 5.

Öğrenim Düzeyine Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamalarının ANOVA Sonuçları

	Öğrenim Düzeyi	N	$\bar{X}$	ss	f	p	Fark
İletişim Beceri Düzeyi	İlköğretim ¹	32	3,946	,491	8,070	,000*	3>2
	Lise ²	103	3,904	,456			Fark: ,254
	Lisans ³	135	4,158	,397			4>2
	Lisansüstü ⁴	33	4,164	,433			Fark: ,260

ANOVA sonrasında gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonrasında katılımcıların öğrenim düzeyleri ile iletişim beceri düzey puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar tespit edilmiştir. Buna göre, lisans düzeyinde öğrenime sahip katılımcıların iletişim beceri düzeylerinin lise düzeyinde öğrenime sahip katılımcıların düzeylerinden yüksek olduğu; diğer taraftan lisansüstü düzeyinde öğrenime sahip katılımcıların iletişim beceri düzeylerinin lise düzeyinde öğrenime sahip katılımcıların düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 6.

Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puan Ortalamaları ile Satranç Yaşları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		1.	2.
1.Satranç Yaşı	r	1	,000**
	p	-	,254
	r	,254	1

2.İletişim Beceri Düzey Ort.	p	,000**	-
-------------------------------------	---	---------------	---

**p<,01

Pearson Korelasyon analizi, katılımcıların satranç yaşları ile iletişim beceri düzey puanları arasında *zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı* bir ilişki olduğunu işaret etmektedir ($r=,254$; $n=303$; $p<,01$).

Tablo 7.

Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puanları ile UKD Puan Ortalamaları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		1.	2.
1.UKD Puanları	r	1	-,006
	p	-	,917
2.İletişim Beceri Düzey Ort.	r	-,006	1
	p	,917	-

Tablo 7.' de görüleceği üzere katılımcıların UKD puanları ile iletişim beceri düzey puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 8.

Katılımcıların İletişim Beceri Düzey Puanları ile Günlük Ortalama Satranç Oynama Süreleri Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		1.	2.
1.Günlük Ort. Satranç Oynama Süreleri	r	1	,072
	p	-	,214
2.İletişim Beceri Düzey Ort.	r	,072	1
	p	,214	-

Tablo 8. incelendiğinde katılımcıların günlük ortalama satranç oynama süreleri iletişim beceri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilemediği görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

İnsanlar, başka kişilerle bir arada olabilmek, onları anlayabilmek, kendilerini karşı tarafa anlatabilmek ve insanları etkileyebilmek, toplumsallaşabilmek için iletişime ihtiyaç duymaktadırlar. Bununla kalmayıp insanlar gerek kendileriyle gerekse diğer insanlarla iletişim kurup kişiliklerini anlamlandırma olanağı kazanmaktadırlar. Değişik alanlarda kullanıldığı gibi sporun her alanında da kullanılan özellikle sporcular için büyük bir önem arz eden iletişim birçok spor branşında olduğu gibi satranç branşıyla uğraşan sporcular için de çok büyük öneme sahiptir.

Satranç, sporcular tarafından karşılıklı herhangi bir beden temasında ve sözlü iletişimde bulunmadan masa başında saatlerce satranç kurallar dâhilinde taşlar hareket ettirilerek oynanan bir spordur. Karşılıklı zekâlarını kullanarak taşları mantıklı bir şekilde hareket ettirip rakibi yenme amacıyla olan bu sporcuların saatlerce masada düşünmeleri ve saatlerce kimseyle iletişim kurmadan yalnızca taşlarla iletişim halinde olan sporcuların iletişim beceri düzeyleri tartışma konusu olmuştur.

Satranç, ünlülerin, büyük düşünürlerin, ordu komutanlarının ve tarihten günümüze sayısız insanın oynadığı eşsiz bir oyundur. Satranç oyununun birçok güzel özelliği, düşünce güzelliği ve bilgi zenginliği vardır (Ülger, 2023). Satranç sporlar arasında çok değerli bir yere sahip olup diğer sporlardan farkı beden gücüyle yapılmayan ama yüksek kondisyon isteyen bir branş olsa da çoğunlukla beyin gücü gerektiren bir spordur. İlgili literatür incelendiğinde ülkemizde şimdiye kadar satranç oyuncularının iletişim beceri düzeyleri ile oyun güçleri (UKD puanı) arasında ve bazı demografik bilgilere bakılarak herhangi bir ilişki olup olmadığıyla ilgili bir çalışma bulunmamaktadır. Araştırmamızla doğrudan ilişkili olmayan dolaylı olarak farklı branştaki sporcularla yapılan çalışmalara bakılmıştır.

Ulus (2022) yapmış olduğu çalışmada ortaokulda öğrenim gören aktif satranç sporcularına ait farklı değişkenlerin, problem çözme becerileri ve fen bilimlerine

yönelik tutumları ile ilişkilerinin incelenmesine bakmıştır. Fen bilimleri dersi not ortalamaları ile UKD puanları arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Dolayısıyla sporcuların UKD puanları arttıkça fen bilimleri dersi başarı puanının da arttığı söylenebilir. Bu çalışmaya bakıldığında satranç oyun güçleri (UKD Puanları) arttıkça derse olan tutumlarının ve birçok becerilerinin arttığı görülmektedir ama bizim çalışmamızda UKD puanı arttıkça iletişim beceri düzey puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Kutlu (2019) tecrübeli satranç oyuncuları ve satranca yeni başlayan bireylerin kognitif fonksiyonları ve duygusal durumlarını incelemiştir. Satranç oyunu beynin bilişsel işlevleri geliştirebileceği ve duygusal yönden destekleyerek yaşam kalitesinin yükselmesi açısından önemli olabileceğini düşünmüştür. Toplumsal açıdan satranç oyununun önemi; ebeveyn ve çocukları bilinçlendirme faaliyetleri gösterilmesinin çocukların stresle baş etmelerinin sağlanmasında, anksiyete-depresyon düzeylerinin azalmasında ve sosyal uyumlarında yararlı olabileceği kanaatine varmıştır. Bu çalışmamızda tecrübeli yani satranç oyun güçleri olan sporcular ile yeni başlayan arasında bir kıyaslamaya gidilerek sosyal becerilerin tecrübeli sporcularda daha iyi görüldüğü kanaatine varıldığından söz etmektedir. Lakin yapılan çalışmaya bakacak olursak satranç oyun gücü iyi olan ve olmayan arasında iletişim beceri düzeyi olarak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır.

Lisanslı sporcuların bazı değişkenlere göre iletişim beceri düzeylerine bakıldığında lisanslı sporcuların bireysel ve takım sporu yapma durumlarına göre iletişim beceriler alt boyutu olan kendini ifade etme iletişim becerileri takım sporu yapan sporcular bireysel spor yapan sporculara göre daha iyi çıktığı sonucuna varıldığı görülmektedir (Yılmaz, 2022). Verilerin analizi sonucunda bireysel bir spor dalı olan satranç bu oyunu oynayan sporcuların iletişim beceri düzeyleri iyi çıktığı sonucuna varılmıştır. Diğer sporlara nazaran masa başında oynayan sporcular her ne kadar rakiple iletişim halinde olmasa da taşlara dokunarak beyin gücünü kullanarak materyallerle iletişime geçildiği düşünülmektedir.

Muay Tai sporcularıyla yapılan çalışmanın sonucunda temaslı bir spor dalı olan Muay Tainin sporcuya olumlu iletişim ortamı sağladığı ve elde edilen veriler ışığında bir mücadele sporu olan muay thaiyi müsabık düzeyde yapan kişilerin iletişim becerilerinin sosyal problem çözme algılarını pozitif olarak etkilediği düşünülmektedir (Turan ve ark., 2020). Yapılan çalışmada satranç her ne kadar temas gerektirmeyen bir spor dalı olsa da verilerin analizi sonucunda satranç oynamak iletişim beceri düzeylerini pozitif yönde etkilediği düşünülmektedir.

Arıcan (2021) yapmış olduğu çalışmada aktif spor yapma ve sedanter olma durumu değişkenlerine göre, sporcuların iletişim becerileri envanteri alt boyutlarından zihinsel ve davranışsal iletişim becerileri ortalamalarının sedanterlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Verilerimiz ışığında satranç sporuyla daha uzun süre vakit geçiren sporcuların daha az vakit geçiren sporculara nazaran iletişim beceri düzeyleri pozitif yönde anlamlılık göstermektedir. Spor iletişim kurmak için ideal ortamlar olduğu söylenebilir. Bundan dolayı sporla uğraşıp spora daha fazla zaman ayıranlar sporla uğraşmayıp veya daha az zaman ayıranlara göre iletişim beceri düzeyi daha yüksek olduğu söylenebilir.

Farklı bir çalışma ise hokeycilerle yapılan çalışma, bu çalışmaya katılım sağlayan kadın ve erkek hokeycilerin iletişim becerilerinin genel olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. (Yıldırım & Abakay, 2015). Verilerimiz ışığında kadın ve erkek satranç oyuncularını da hokeyciler gibi iletişim beceri düzeyi yüksek çıktığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızda tespit etmiş olduğumuz bulgular neticesinde; araştırmaya toplamda 303 sporcu katılırken katılan sporcuların yaş ortalaması 26,17'dir. UKD puan ortalaması ise 1182,62'dir (Tablo 7.1.).

İletişim becerileri diğer beceriler gibi öğretilebilen ve öğrenilebilen ancak bu konuyla ilgili egzersizler yapılmadığında unutulabilen becerilerdir. Bu nedenle spor yapma ortamlarının bu becerileri pekiştirmek için uygun ortamlar olduğu söyleyebiliriz. Yukarıdaki çalışmalardan yola çıkarak çeşitliliği ve özellikleriyle her

türlü ilgi, yetenek ve algı kanalına hitap edebilen sportif aktivitelerde yer alan bireylerin iletişim beceri düzeylerine bakıldığında sporcuların iletişim beceri düzeylerinin iyi olduğu sonucuna varılmaktadır ve bizim çalışmamızın sonuçlarıyla bir karşılaştırma yapılarak yorumlanmıştır.

Çalışmalarımızın sonuçlarından kadın ve erkek sporcular arasında iletişim beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark çıkmadığı sonucuna varılmıştır. Zeka sporu yapan kadın ve erkek satranç oyuncularının iletişim beceri düzeyleri birbirine yakın olduğu diğer değişkenler (sosyal çevre, aile yaşantısı, kültür vs.) ayrı tutulacak olursa satrancın cinsiyet değişkenine göre sporcularda iletişim becerilerinde herhangi bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

Bir diğer sonuçlarımızdan sporcuların yaşları ilerledikçe iletişim beceri düzeyleri zayıfta olsa pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Genel itibariyle yaş ilerledikçe insan daha da olgunlaşmakta böylelikle diğer insanlarla etkileşimi de arttığı söylenebilir. Daha küçük yaştaki çocuklar müsabakaya katılım sağladığında genelde ebeveynleri kendilerine eşlik etmekte bundan ötürü sürekli olarak ebeveynleriyle iletişim halinde olduğu düşünülmektedir. Bazen de hiç iletişim halinde olmayabilirler, müsabakaya odaklandıklarından ve tüm ihtiyaçları ebeveynleri tarafından karşılandığından pek kimseyle muhatap olmayabilirler. Lakin daha büyük yaştaki sporcularımız müsabakaya gidebilmek için evden müsabaka yapılan şehre kadar birçok insanlarla iletişim kurabilirler tek başlarına kalan sporcularımız arkadaş çevresi oluşturarak maç öncesi motivasyona ihtiyaç duyabilir ve maç sonrasında teselli veya tebrik edilmek, takdir edilmek isteyebilirler. Ama daha küçük yaştaki çocukların ruhsal, fiziksel, mental ihtiyacı genelde ailesi tarafından karşılandığı düşünülürse kimseyle iletişim kurmaya gerek duymadıkları söylenebilir.

Bir diğer sonuçlarımızdan biri de öğrenim düzeyi lisans ve lisansüstü olan satranç sporcularımızın iletişim beceri düzeyi lisede öğrenim gören sporcularımızdan daha yüksek çıktığı sonucuna varılmıştır. Lisede öğrenim gören satranç sporcularımız, hem satranç hem de gelecekteki kariyeri ve akademik başarısı için önemli olan sınavlara hazırlık yaptıklarından öğrenim düzeyleri lisans ve lisansüstü olan sporculara nazaran daha düşük çıktığını düşünülebilir. Ayrıca öğrenim düzeyi

lise olan sporcuların gelişim dönemlerinin en kritik dönemlerinden olan ergenlik dönemleri de etkili olmuş olabilir. Satranç saatlerce masa başında kalmayı gerektiren bir spor olduğundan ve diğer çevresel faktörlerle birleşince içe kapanıklık özellikle lise çağındaki sporcularda iletişim kurmada zorluk çekilebilir. Bundan ötürü diğer öğrenime sahip sporculara göre düşük çıktığı düşünülebilir.

Satranç sporcularımızın satranç oynama yılları arttıkça iletişim beceri düzeyleri zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Satranç oynayan sporcularımız maç esnasında gerek bedensel temasta gerek sözlü iletişimde bulunmasa da kendileriyle muhakeme içerisindeler ve maç esnasında bulunan satrançla ilgili materyallerle iletişim halinde olduğu söylenebilir. Satrançla uzun yıllar uğraşan bir sporcumuz uzun yıllar rakipleriyle, müsabakalarla etkileşim halinde olabilir. Böylelikle spor ortamları iletişim becerileri üzerinde olumlu yönde etki ettiği söylenebilir. Daha uzun süre satranç oynayan bir sporcu farklı kişilerle farklı insanlarla, turnuva organizasyonu, farklı şehirdeki ve farklı ülkelerdeki sporcularla etkileşim içerisinde olduğundan ne kadar uzun süre sporcular müsabakalara katılırsa iletişim o kadar daha iyi olabilir. Satranç beyin sporu olduğundan sporcular hamle bulmaya çalışırken rakipleriyle her ne kadar sözlü ve bedensel iletişim kurmasa da rakibin fikirlerini, oyun planını anlamaya çalışırken aslında karşı tarafla iletişime geçtiği düşünülebilir. Bundan ötürü uzun müddet satranç oynayan sporcularımızın hem kendileriyle muhakeme içerisinde olması hem de rakibi analiz ederken daha iyi bir düzeye daha deneyimli hale geldiği söylenebilir. Satranç sporcularının bu özellikleri iletişim beceri düzeylerini de etkilediğini daha iyi bir duruma getirdiği düşünülebilir.

Satranç sporcularımızın gücünü belirleyen, UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) puanı ile iletişim beceri düzey puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Sporcuların oyun gücünün yüksek olması iletişim düzeylerinde değişikliklere neden olmadığı söylenebilir.

Satranç sporcularımızın günlük satranç oynama sürelerine bakıldığında iletişim beceri düzey puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Satranç sadece yüz yüze oynanan bir spor olmadığından satranç oynayan sporcular sosyal medyadan online platformlardan rakipleriyle rahatlıkla

mesajlaşabiliyorlar. Sporcular hem oyun oynayarak hem de birbirleriyle irtibatta olduğundan gün içerisinde satrançla uzun süre vakit geçiren bir sporcu online olarak iletişimde, daha az süre geçiren sporcular ise farklı şeylerle iletişimde olduğundan anlamlı bir ilişki bulunmadığı düşünülebilir.

Sonuçta genel olarak yorum yapılacak olursa satranç, iletişim becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğunu, UKD puanıyla iletişim beceri düzey puanlarıyla anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Satranç oyuncuları oyun sırasında hamlelerini planlayıp rakibine stratejilerini uygulayarak iletişim kurar, kadın ve erkek satranç sporcularının iletişim beceri düzey puanlarının yakın çıktığını, satranç sporunun avantajlarından biri online platformlarda oynayarak hem oyun gücünü geliştirmesi hem normal müsabakadaymış gibi rakipleriyle veya materyallerle iletişim halinde olduğu düşünülmektedir. Türkiye’de daha önce satranç sporcularının iletişim beceri düzeylerinin ulusal kuvvet derecesi ve diğer değişkenler açısından inceleyen bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle araştırmamız gelecekte yapılacak olan çalışmalara ışık tutacak olmakla beraber önemli bir literatür kaynağı sağlayacaktır.

ÖNERİLER

- Bu sonuçlar doğrultusunda her ne kadar satranç temassız bir spor olsa da iletişim beceri düzeylerini olumlu yönde etkilediğinden satranç bilmeyenlerin satranç öğrenip oynamaları için çeşitli çalışmalar yapılabilir.
- Satrancın daha fazla dikkat çekilebilmesi için öğrencilerin oynamaları için okullarda öğretmenler tarafından mutlaka teşvik edilmelidir.
- Çocuklara rahat öğretilmesi için satranç bilmeyen öğretmenlerin öğrenmeleri için şart koşulmalıdır.
- İlköğretimde branş dersleri gibi satrançta bir ders olarak verilmeli ve satranç öğretmenleri bulunulmalıdır.
- Öğretmenlerin lise çağındaki öğrenciler için ekstra zaman ayırıp onlarla birebir satranç oynamalı ve takibi yapılmalıdır.
- Lisedeki satranç seven öğrencileri bir araya toplayıp satranç oynadıktan sonra maç analizleri ve muhakeme yapılmalıdır.
- Satranç birçok becerileri olumlu yönde etkilediğinden ebeveynler bilinçlendirilmeli ve çocuklarına satranç oynamaları için teşvikte bulunmalıdır.
- Kafelerde diğer oyunlar gibi satranç masaları bulunulmalıdır. Kafeye gelen kişilerin dikkatlerini çekmek için satranç masaları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Online olumsuz içerikli oyunlar oynayan çocuklar için online satranç oynamalarını destekleyecek çalışmalar yapılmalıdır.
- Satranç sporcularına yapılan bu uygulama diğer sporlarla ilgilenen sporcuların iletişim beceri düzeyi ile karşılaştırılabilir.
- Farklı kültürlerde veya farklı coğrafyada yaşayan satranç sporcularına uygulanıp karşılaştırma yapılabilir.
- Bu çalışma kapsamında kullanılmış olan bağımsız değişkenlerden farklı olarak başka değişkenlerin araştırma için söz konusu olup ele alındığında sporcuların iletişim beceri düzey durumlarının incelemesinin alanyazın için bilgi birikimi anlamında katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akgül, A., ve Mutlu, T. O. 2021. Basketbol klasman hakemlerinin iletişim becerilerinin problem çözme süreçleri üzerine etkisinin incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19(3), 81-95.
- Akman, T. K., 2011. Genel İletişim. İlya İzmir Yayınevi.
- Altınok, B. A., 2022. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin Eğitim Programları Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Arıcan, H. Ö. B. 2021. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri: sporcular ve sedanterler. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(2), 70-78.
- Arıkan, A. N., & Göktaş, Z. 2004. Farklı branşlardaki spor seyircilerinin sporculuk durumlarına ilişkin özellikleri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(12), 1-15.
- Aspegren, K. 1999. Teaching and learning communication skills in medicine-a review with quality grading of articles. medical teacher, vol. 21(6) 565-570.
- Averbach, Y. L., 2000. Satrançta oyun sonu. Çev: Aydın Umur. İstanbul: Broy Yayınevi.
- Aydın, H. K., 2017. Satrancın Çocukların Planlama ve Görsel-Mekansal Becerilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa
- Bakırcıoğlu, R. 2016. Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü. İstanbul: Anı Yayınları.
- Bulut, G., 2022. Sağlık İşletmelerinde Hekim-Hasta İletişiminin Nitelik Ve İletişimi Etkileyen Faktörler Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tunceli.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. 2012. Örneklem yöntemleri.
- Çakır, M. S., 2021. Spor İşletmelerinde İletişim Becerisi İle Müşteri Yönlü Davranış Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Çalapkulu, Ç., 2018. Kişilerarası İletişim Sürecinde Romantik Eşlerde İletişim Ötesi İletişim Aktörlerinin Kullanımı: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri

Fakültesi Öğrenci Örneği. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Çalışır, G. 2015. Kişilerarası iletişimde kullanılan bir araç olarak sosyal medya: Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerine yönelik bir araştırma. Humanities Sciences, 10(3), 115-144.

Çavuşoğlu, S. B., 2019. Sporda İletişim Stratejileri. Editör Hergüner, G., Her Yönüyle Spor. Güven Plus Grup A. Ş Yayınları, 487-511.

Çimen, Z. 2003. Spor hizmetlerinde toplam kalite standartları. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 3.

Demir, K. 2003. Örgütlerde iletişim yönetimi. Editörler: Cevat Elma, Kamile Demir.

Demir, S., 2022. Spor Seyircilerinin İletişim Becerileri İle Fiziksel Sözel Zorbalık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Deniz, İ., 2003. İletişim Becerileri Eğitiminin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İletişim Becerisi Düzeylerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Erden. N. K., 2020. Trafik İşaretleri ve Trafik Levhaları İle Etkili İletişim. 3.Uluslararası İnsan Çalışmaları Kongresi, Milli Kütüphane / Ankara. Retrieved 0, 2021 from <http://ichus.org/wp-content/uploads/2021/01/%C3%96zet-Kitab%C4%B1-12.pdf>

Erel, G. Ö., ve Yalçın, M., 2014. İletişimci Gözüyle İnsan Kaynakları Yönetimi (1. Baskı). İstanbul: MediaCat.

Ergün, Z., 2019. Yüz Yüze İletişimden Kitleli İletişime Geçiş Sürecinde Bir İletişim Formu Olarak Kız İsteme Geleneği: Gözüm Sende Programı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Erilli, N. A., 2012. Bulanık Sayıların Bulanık Kümeleme Analizinde Kullanımı Ve Satranç Oyuncularının Sınıflandırılması. Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Üniversitesi, Samsun.

Eryücel, M. E., 2018. Satranç Sporcularında Psikolojik Dayanıklılık ve Düşünme Stilleri Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Eskiyörük, D. (2015). Örgütsel iletişim. İstanbul: Cinius Yayınları.

Fıde ., 2023. <https://www.fide.com/fide/about-fide> Erişim Tarihi: 13.06.2023

Gülek, S., 2021. Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşım Temelli İletişim Becerileri Programının Yetişkinlerin İletişim Becerileri Ve Bilişsel Esneklik

Düzeylerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Gülüm, R., 2019. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin İletişim Becerileri İle Mesleki Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Erzurum ili örneği).Yüksek Lisans Tezi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Günenç, E., 2014. Nlp (Nöro linguistik programlama) Eğitiminin, Sağlık Yöneticilerinin İletişim Tarzı, Sözsüz İletişim Düzeyi ve Kişiler Arası İletişim Süreci Üzerindeki Etkileri (Tire Devlet Hastanesinde bir uygulama). Doktora Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güner, M. Satranç oyuncularının fiziksel aktivite düzeyleri ile oyun performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Giresun.

Güney, S., 2016. Davranış Bilimleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Güngör, N., & Aydın, D., 2011. İletişim. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Gürgen, H., 1997. Örgütlerde İletişim Kalitesi. Der Yayınevi.

Gürpınar, B. & Güven, Ö. 2011. Futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışların incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9(1), 7-14.

Güven, M., 2022. Spor İletişiminde Yeni Medyanın Kullanımı: Fenerbahçe Spor Kulübü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karataş, E., 2020. İletişim Bilimi Araştırmaları I. Hiperlink eğit. ilet. yay. san. tic. ve ltd. sti..

Keskin, M., 2020. Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin İletişim Ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yozgat.

Kılıcıgil, E., Bilir, P., Özdiñ, Ö., Erođlu, K., & Erođlu, B. 2009. İki farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin değeriendirilmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(1), 19-28.

Korkut, F. 1996. İletişim becerileri değeriendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 2(7), 18-23.

Korkut, F. 2005. Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(28), 143-149.

- Kulaç, O. 2005. Satranç Öğretmen Kılavuz Kitabı. Türkiye Satranç Federasyonu Yayınları, Ankara.
- Kutlu, N., 2019. Tecrübeli satranç oyuncular ve satranca yeni başlayan bireylerin kognitif fonksiyonları ve duygusal durumlarının incelenmesi. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi,6 (4) , 277-282.
- Oğan, N., 2017. Örgütsel İletişim Türlerinin Gözden Geçirilmiş Motivasyon Faktörleri Üzerine Etkisi: Üretim Sektörlerinde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Oskay, Ü., 2001. İletişim'in ABC'si. Der Yayınları, İstanbul.
- Özdemir, A., Vural, M., & Tan, F. Z. 2020. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin üniversitenin örgütsel imajına yönelik algıları. Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 18(2), 50-58.
- Özer, K., 2006. İletişimsizlik Becerisi. Altıncı basım. Sistem yayıncılık, İstanbul.
- Rahımlı, A., 2022. Futbol Oynayan Kadın Sporcuların İletişim Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Reddy K. K., 2014. An Exploratory Study On The Level Of Confidence And Mental Process Of Chess Players And Non Chess Players. Unpublished Doctoral Thesis, Osmania University Faculty Of Education Hyderabad, India.
- Reti, R., 2000. Satrançta Büyük Ustalar Modern Görüşler.(Çev.Ali Karatay). İstanbul
- Rodoplu, C., 2021. Satranç Oyuncularının Müsabaka Ve Fiziksel Aktivite Kalp Atım Hızı Değişkenliği İle Enerji Harcamasının Non-İnvazif Olarak İncelenmesi. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Rovshanov, S., 2020. Kişilerarası İletişimde Sosyal Ağların Kullanımı Ve Dijital Ağların Kullanımı Ve Dijital Nesil İletişim Biçimlerinin Dönüşümü: İstanbul'daki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Ağlardaki Kişilerarası İletişimleri Üzerine Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sadık, R., 2006. İlköğretim 4. ve 5. sınıf satranç bilen ve bilmeyen öğrencilerin doğal sayılara ilişkin dört işlem ve problem çözme başarılarının karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Bolu.

- Sarı, İ. 2019. Yaşlı bireylerin bilgi teknolojileri ile satranç sporu yapabilmelerinin sağlanması; Eğitim Modeli. In Mathematics And Natural Sciences 2, 177.
- Sarikaya, H., 2020. Okul Öncesi Öğretmenleri İletişim Becerileri Psiko-Eğitim Programının Öğretmenlerin İletişim Becerileri İle 5 Yaş Çocuklarının Sosyal-Duygusal Uyum Düzeyleri Ve Prososyal Davranışları Üzerindeki Etkisi. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Satranç Okulu,. 2023. <https://www.satrancokulu.com/yazilar/satranc-hakkinda-yazilar/turkiye-de-satrancin-kisa-tarihi/> Erişim Tarihi: 13.06.2023
- Şahin, H., 2021. 2019 Satranç Öğretim Programının Satranç Antrenörlerinin, Okulöncesi Öğretmenlerinin Ve Okul Öncesi Alan Uzmanlarının Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi. Yüksek Lisans, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Şahin, N. 2012. Elit düzeyde takım sporu ve bireysel spor yapan iki grubun iletişim becerilerinin karşılaştırılması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(1), 13-16.
- Tamer, M. G. 2020. Kadim bir oyuna gönül verenler: satranç sporcuları ile ailelerine sosyolojik bakış. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 273-297.
- Tepeköylü, Ö., 2012. Ders Dışı Etkinlik Olarak Uygulanan Sporla İlgili Oyunların Ortaöğretim Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarına Etkisi. Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Terzi, M., 2022. Örgütsel Değişime Direnç İle Üst İletişim, İletişim İklimi Ve İletişim Araçlarının Kalitesi Arasındaki İlişki: Atatürk Üniversitesi Yeni Nesil Tasarım ve Dönüşüm Projesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Turan, M. B., Koç, Kenan., Özsoy, D. 2020. Muay Thai büyükler kategorisinde yarışan sporcuların iletişim becerisi ve sosyal problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kayseri ili örneği). *Sportive*, 3(1), 16-25.
- Tutar, H., Yılmaz, M. K., & Erdönmez, C., 2003. Genel ve Teknik İletişim (General and Technical Communications). 1. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Türkiye Satranç Federasyonu., 2023. Satrancın Tarihçesi. Erişim Tarihi: 19.06.2023
- Türkiye Satranç Federasyonu., 2023. UKD Bilgi Sistemi. <https://ukd.tsf.org.tr/index.php?t=ukdh> Erişim Tarihi: 27.07.2023

- Ulukan, H., 2012. İletişim Becerilerinin Takım ve Bireysel Sporculara Olan Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Ulukan, H., Ulukan, M., & Esenkaya, A. 2019. Atletlerde sportmen davranış ve spora yönelik tutumun incelenmesi. Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2), 169-180.
- Ulus, A., 2022. Ortaokulda Öğrenim Gören Aktif Satranç Sporcularına Ait Farklı Değişkenlerin, Problem Çözme, 21. Yüzyıl Becerileri ve Fen Bilimlerine Yönelik Tutumları İle İlişkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Usluata, A., 1994. İletişim, yeni yüzyıl kitaplığı. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ülger, N., 2023. Satranç Öğrenim Programının Okul Öncesi Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Vatansever Bayraktar, H. 2015. Eğitim ortamında öğretmen öğrenci iletişimi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of Academic Social Science (ASOS Journal), 18(18), 262-285.
- Vázquez-Fernández, E., Coello, C. A. C., & Troncoso, F. D. S. 2013. An evolutionary algorithm with a history mechanism for tuning a chess evaluation function. Applied Soft Computing, 13(7), 3234-3247.
- Vikipedi ., 2023. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sporcu> Erişim Tarihi: 15.06.2023
- Vural, İ., Tuna, Y., Birsen, Ö., Erzurum, F., Küçük, M., & Çolak, F. Ü. 2012. İletişim. Pegem Akademi, Ankara.
- Yerlikaya, B., 2012. Spor kavramında dönüşüm ve sporun bir sosyal politika aracı olarak kullanımı. Yüksek lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A., & Abakay, U. 2015. Hokeycilerin iletişim becerileri ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 17-28.
- Yıldırım, T. , 2021. Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin İletişim Becerileri İle Öz Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Kahramanmaraş İl Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yılmaz, C., 2022. Lisanslı sporcuların bazı değişkenlere göre iletişim beceri düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, İ., Çimen, Z., & Bektaş, F. 2009. Sporcu algılamalarına göre bireysel ve takım sporu antrenörlerinin iletişim beceri düzeylerinin karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11(4).

Yüksel, A. H., 2006. Sözsüz İletişim, U Demiray. Genel İletişim, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Yüksel, Şahin, F., 2010. İletişim Becerilerine Genel Bir Bakış, S. B. Demir (Ed.). İnsan İlişkileri ve İletişim İçinde. Pegem Akademi, Ankara.

Demografik Bilgiler

Değerli satranç oyuncusu,

Bu çalışmada size, satranç sporcularının iletişim becerileri düzeyini incelemeye yarayacak olan kişisel bilgi formu ve İletişim becerileri ölçeği sunulmuştur. Bu çalışmanın gerçekçi ve sağlıklı sonuçlar verebilmesi, sizlerin soruları içtenlikle ve doğru yanıtlamanıza bağlıdır. Araştırma sonuçları, sadece bilimsel amaçlar için kullanılacak olup, katılım gönüllüdür. Anket formuna adınızı soyadınızı yazmanız gerekmemektedir.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Danışman

Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

Araştırmacı

Tuba GÜR

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: ☐ K ☐ E

Eğitim Düzeyi: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans
☐ Lisansüstü

Kaç yıldır Satranç Oynuyorsunuz (Satranç Yaşı):

UKD (Ulusal Kuvvet Derecesi) Puanınız:

Günde ortalama kaç saat satrançla uğraşıyorsunuz?

☐ 0-1 saat ☐ 2-3 saat ☐ 4-5 saat ☐ 6-7 saat ☐ 7 saat üzeri

	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1	Sorunlarını dinlediğim insanlar benim yanımdan rahatlayarak ayrılırlar.					
2	Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.					
3	Başkalarını bir kasıt aramadan dinlerim.					
4	Sosyal ilişkide bulunduğum insanları oldukları gibi kabul edebilirim.					
5	İnsanların önemli ve değerli olduklarını düşünürüm.					
6	Birisiyle ilgili bir karara ulaşmadan önce onunla ilgili gözlemlerimi gözden geçiririm.					
7	İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.					
8	İnsanlara karşı sıcak bir ilgi duyarım.					
9	İnsanlara gerektiğinde yardım etmekten hoşlanırım.					
10	Olaylara değişik açılardan bakabilirim.					
11	Düşüncelerimle yaptıklarım birbirleriyle tutarlıdır.					
12	İlişkilerimin daha iyiye gitmesi için bana düşenleri yapmaya özen gösteririm.					
13	Kendime ve başkalarına zarar vermeden içimden geldiği gibi davranabilirim.					
14	Arkadaşlarımla beraberken kendimi rahat hissederim.					
15	Yaşadığım olaylardaki coşkuyu her halimle başkalarına iletebilirim.					
16	İlişkilerim nasıl geliştiğini ve nereye gittiğini anlamak için düşünmeye zaman ayırırım.					
17	Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.					
18	Benimle özel olarak konuşmak isteyen bir arkadaşım olduğunda konuyu ayaküstü konuşmamaya özen gösteririm.					
19	Birisini anlamaya çalışırken sakın bir ses tonuyla konuşurum.					
20	İlişkilerimi zenginleştiren eğlenceli, keyifli bir yanım var.					
21	Birisine bir öneride bulunurken, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.					

22	Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım					
23	İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissedirim.					
24	Bir yakınımınla sorunum olduğunda bunu onunla suçlayıcı olmayan bir dille konuşmak için girişimde bulunurum.					
25	Karşımdakini dinlerken sırf kendi merakımı gidermek için ona özel sorular sormaktan kaçınırım.					

